JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE

A°. 1861. Woensdag, 13 Februarij. N°. 13.

Hoofd-Bureau. Te *Batavia* bij H. M. VAN DORP; te *Samarang* bij DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te *Soerabaija* bij LE ROY & Co., te *Pasoeroean* bij WEIJERMANS & Co., te *Cheribon* bij BLOK & Co. en A. A. BUZETTE; te *Tagal* bij Mevr. de Wed. G. M. VAN DORT; te *Madioen* bij G. A. HOGENRAAD; te *Padang* bij H. R. VAN WIJK, Rzn.; te *Amboina* bij A. HARMSEN; te *Makassar* bij W. EEKHOUT & Co. en voor *Nederland* bij J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te Amsterdam.

Prijs per half jaar voor *Batavia*.......... *f* 12,50.
» » » » *Java*.......... » 15,—.
» » » » *Buitenbezittingen*.......... » 17,50.
» » » » *Nederland*.......... » 22,50.
De betaling geschiedt vooruit.—Brieven franco.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, voor posttijd.

De prijs der Advertentiën is 50 cents voor de Vijf woorden. Bij eerste of meerdere herhaling 25 » » » » » Behalve het Zegel voor den Lande

Bij deze Courant behooren twee BIJVOEGSELS.

ADVERTENTIEN.

Getrouwd:
P. J. VAN MAANEN
en
C. F. TISSOT.
30 Januarij 1861. (425)

Bevallen van eene DOCHTER, *G. A. P. Meder*, *Kamphuis*.
MADJALENKA, 27 Januarij 1861. (413)

BIRTH. Mrs. *C. Hill* of a SON.
BATAVIA, 8th February 1861. (402)

Op den 14den December jl. overleed te Gouda, in den ouderdom van 68 jaren, mijn geliefde Vader de Heer *Guillaume Jacques ten Brummeler*, in leven Notaris aldaar.
G. W. TEN BRUMMELER.
BATAVIA, 8 Februarij 1861. (390)

Op den 14 Januarij jl. overleed in het Weeshuis te Samarang, *Jan Goldman*, Zoon van *Jonkheer F. Goldman*. (405)

Op den 25sten Januarij 1861, overleed te Batavia, in den ouderdom van 27 jaren, onze innig geliefden broeder, *Johannes Jacobus Engelbertus Welker*, diep betreurdoor zijne nagelaten betrekkingen.
M. L. W. WELKER.
R. J. KUHR.
Eenige kennisgave. (428)

Op den 17den Januarij overleed te Soerakarta in jeugdige ouderdom van 20 jaren, mijne geliefde echtgenoot J. J. A. NOLTEN.
C. M. L. SPELTIE,
Rid. M. W. 4e klasse.
(434)

VENDUTIE

Vrijdag 15 Februarij 1861, voor het woonhuis van den heer **THOMAS DE SOUZA**, op Tana-Abang, nabij de brug van Gang Scott, door

VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.,

van

DIVERSE MEUBELEN,

Zilver- en Pleetwerken, Rijtuigen, Paarden,

en

30 FRAAIJE KOEIJEN,

van Europeesch en Begaalsch ras, waaronder verscheidene melkgevende. (394)

Op de Vendutie

van Vrijdag 15 dezer, voor het woonhuis van den heer Thomas de Souza,

zullen almede worden verkocht:

JAGTGEWEREN, PISTOLEN

en 1 span goedgedresseerde Kinderpaarden.
VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.
(436)

Vendutie

Donderdag, den 14 Februarij, voor een WOONHUIS op den weg van *Bazaar-Baroe*, door

J. SPEET,

van een' netten en wel onderhouden

INBOEDEL,

bestaande uit:

CANAPES CAUSEUSES,

met springveeren,

FAUTEUILS, AMERIKAANSCHE WIPSTOELEN met veeren en paardeharen' zittingen, Ambonsch houten SPEEL- en CANAPÉ-TAFELS, Mahoniehouten Ronde en vierkante TAFELS en KNAPEN.

Spiegels, Schilderijen, PENDULES,

Hang- en Tafellampen, Schutsels, Alcatieven en Tapijten,

ETAGÈRES EN VOORWERPEN,

MARMEREN VAZEN, MAHONIEHOUTEN TOILET met Spiegels en marmerblad, BUFFET, GLAS- en AARDEWERK, enz.

ALSMEDE:

Een, zoo goed als nieuwe

VIS-A-VIS,

een span goed gedresseerde en hardloopende

WAGENPAARDEN,

(*ISABELLEN*),

een sprekende Beo, Kakatoes en Tortel-Duiven.

(399)

VENDUTIE

op Vrijdag, den 15den Februarij 1861,

voor het Commissiehuis van

JOHN PRYCE & C°.,

à 4 pCt. Vendusalaris,

van een Factuur

JAPANSCHE GOEDEREN,

als: SCHUTSELS, LAK- en AARDEWERK.

Verder van:

5 SPIEGELS,

verlakt Leder, 19 kisten Gember, IJzerwerk, als: HAMERS, TAFELMESSEN en Vorken in kistjes, Scheer en Jagtmessen, Meubelspijkertjes, enz., enz.

(403)

OP DE VENDUTIE

van Vrijdag den 15 Februarij 1861,

zullen worden verkocht:

5 OXHOOFDEN PUIK PALE ALE.
25 VATEN à 3 DOZIJN do. do.
50 doz. GINGERWINE.
300 vaatjes PUIKE HARING.
75 ZOETEMELKSCHE KAZEN.

(444) JOHN PRYCE & Co.

OP DE VENDUTIE

van Vrijdag, den 15den Februarij zullen de ondergeteekenden ten 10 ure precies voor afbraak verkoopen:

HET ZWAVEL- EN KRUIDMAGAZIJN

binnen de batterij Het LOO, op den Linker oever van het Haven Kanaal alhier.

(404) JOHN PRYCE & Co.

Vendutie

Maandag 18 Februarij 1861,

voor het Commissiehuis van

VAN SLOOTEN, MORGAN & C°.

VAN

LIJNWADEN,

Koper, Provisiën, Dranken, een Rontok Machine,

16 Timoresche paarden, 20 Preanger paarden. (430)

HOUT-VENDUTIE

op Maandag, den 18den Februarij 1861,

op het Heemradenplein,

DOOR

JOHN PRYCE & C°.

(446)

VENDUTIE

op Woensdag den 20 Februarij 1861, ten huize van wijlen den WEdG. Heer

Mr. L. J. J. VERENET,

op Kramat,

door

CASSALETTE & C°.,

van eenen fraaijen bijzonder goed onderhouden

INBOEDEL,

als:

Eene uitmuntende voor dit klimaat vervaardigde

PIANINO.

Een bijzonder goed Piano.

Mahonij- en andere houten Meubels, **als:**

Consoles, Knapen, Banken, Stoelen, Speeltafels, Kasten, Schutsels, Buffet, Eettafels, een Toilet, Lampen, Ledikanten, Kinder Ledikanten, Spiegels en Schilderijen, Hang- en Tafellampen, Pendules, enz. enz.

Verder:

fraai Hollandsch Keukengereedschap, Martevanen, etc.

en eene gemakkelijke en Solide [illegible], een PALANQUIN, een MYLORD en twee goed gedresseerde WAGENPAARDEN, TUIGEN, etc. etc.

Daags te voren te bezigtigen. (447)

BELANGRIJKE VERKOOP VAN VASTIGHEDEN.

Op Woensdag, den 20sten Februarij zal

J. SPEET,

agerende voor de Testamentaire Executeuren in den Boedel van wijlen

POELOE ABDUL MOHIE,

in leven Commandant van het 2de District, voor zijn Commissiehuis publiek verkoopen, de ondervolgende

VASTIGHEDEN EN OPSTALLEN,

allen behoorende aan bovenvermelde BOEDEL; de Vendutie zal om *half tien ure* een aanvang nemen en dien dag geene andere goederen worden verkocht.

No. 1.

Een LEDIG ERF, gelegen in Blok M, Deel I, No. 68, La. C, Nummer der Verponding 3487, buurt of wijk Prinsenlaan (Manga Besar).

No. 2.

Een STUK GROND, bebouwd met Twee Steenen Huizen met pannen gedekt, Wagenhuis van Steen en Bamboe met pannen gedekt, staande en gelegen in de Prinsenlaan (Manga Bezaar), Blok M, 1ste Deel, No. 48b, Verponding No. 5621.

No. 3.

Een STUK TUINLAND, gelegen in Blok M, 1ste Dl., No. 88, Verponding No. 1512, buurt Manga Besaar.

No. 4.

Een STUK TUINLAND, bebouwd met een Opstal aan den bewoner toebehoorende, Blok M, 1ste Deel, Verponding No. 267, buurt Manga Besaar.

No. 5.

Een LEDIG ERF, gelegen in Blok M. 1ste Deel, No. 65, La. A, Verponding No. 7836, buurt Manga Besaar.

No. 6.

Een STUK GROND, bebouwd met een Steenen Huis met pannen gedekt, gelegen in Blok M, 1ste Deel, No. 44, Verponding No. 7508, buurt Prinsenlaan (Manga Besaar).

No. 7.

Een STUK GROND, bebouwd met een Steenen Huis met pannen gedekt, staande en gelegen in de Prinsenlaan in Blok M, 1ste Deel, No. 47, het nummer der Verponding is 6209.

No. 8.

Een GROOT ERF, bebouwd met 4 Steenen Huizen met pannen gedekt, staande en gelegen in de Gang Djioe Tjia, Blok M, 4de Deel, Sectie 1, No. 86, verp. No. 5069.

No. 9.

Een ERF, bebouwd met een Steenen Huis met pannen gedekt staande en gelegen in Gang Djioe Tjia, Blok M, 4e Deel, Sectie I, No. 87; het nummer der Verponding is 3029.

No. 10.

Een LEDIG STUK GROND, gelegen in Blok M, het 1ste Deel, No. 64, La. F, Verponding No. 5582, buurt Manga Besaar of Prinsenlaan.

Alsmede:

No. 11.

Drie OPSTALLEN op Noordwijk, Gang Troentjie, zijnde gedeeltelijk van planken, met houten deuren en Vensters, staande gedeeltelijk op Gouvernements grond en op de grond van den Inlander *Arnan*, de achterstallige huur ten bedrage van *f* 90, – zilver komt ten voordeele van den kooper.

No. 12.

Een OPSTAL van bamboes met houten stijlen en met pannen gedekt, staande op Molenvliet bij Djambatan Boesoek, op de grond van den Inlander *Soehairan*.

No. 13.

Achttien BAMBOEZEN OPSTALLEN, staande op Klenteng, op de grond van den Inlander *Kiaij*.

Vier OPSTALLEN van Bamboes op de grond van *Moehamad Abdul Djalil*.

Een PETAK, staande op de grond van het Armhuis op Molenvliet, achterstallige huur *f* 80,—.

No. 14.

Drie HUIZEN in Kampong Klenteng van Bamboes met houten stijlen en houten deuren en vensters en keuken met pannen gedekt, staande op de grond van den Chinees *Ong Boenhian*, verhuurd voor *f* 8,— zilver 's maands; de kooper van deze OPSTALLEN behoort het regt op de achterstallige huur, groot *f* 128,— te ontvangen, zijnde de grondhuur *f* 9,50 koper per maand

No. 15.

Een OPSTAL, van steen met pannen gedekt, staande op de grond van den Inlander *Abiet*, is verhuurd geweest voor *f* 15,— 's maands, Kampong Noordwijk, Gang Troentjie.

No. 16.

Een OPSTAL, zijnde een steenenhuis met pannen gedekt met bijgebouwen van Bamboes met atap gedekt, staande op Gouvernements grond in de Gang Troentjie (Kampong Noordwijk), verhuurd voor *f* 15,— zilver per maand tot den 1sten October 1864.

No. 17.

Een PLANKEN HUIS met pannen gedekt, staande op een stuk grond in Kampong Kebon Klappa, waarvan 2/3 Aandeel worden verkocht; het 3de Aandeel behoorende aan de minderjarige *Jamia*.

No. 18.

Een OPSTAL van steen met pannen gedekt, zijnde in tweeën verdeeld en verhuurd, te zamen voor *f* 25.— zilver per maand, staande op Tanahlapang Glodok op Gouvernements grond.

No. 19.

Een OPSTAL van steen met pannen gedekt, staande op Djambatan Boesoek op de grond van den Inlander *Soehairan*. (384)

VENDUTIE

op Donderdag, 21 Februarij,

voor de **Toko** van den Heer **A. BEDIER**,

door

VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.,

van diverse

WIJNEN,

op fust en in flesschen,

Exquise Champagne-Wijnen,

Fruits au jus et à l' eau de Vie,

Een prachtig factuur

SPIEGELS en SCHILDERIJEN,

PROVISIEN in BLIK,

en vele **TOKO ARTIKELEN** meer.

(401)

Op de Vendutie van Vrijdag 21 Februarij 1861.

voor de Toko van den Heer

A. BEDIER,

zal precies ten 11 ure 's morgens, worden verkocht:

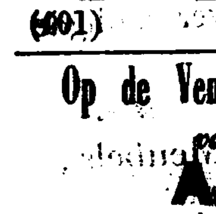

HET WRAK

van het bij ANJER gestrande Nederlandsche Koopvaardijschip

Twee Anthonij's,

zoo als het daar is liggende of niet liggende. (448)

Op een' nader te bepalen dag,

zal door tusschenkomst van het Vendu-kantoor te

SAMARANG,

aldaar worden verkocht:

HET

LOGEMENT

en de daaraan verbondene *Wagen-Verhuurderij*, bekend onder den naam van het

JAVA-HOTEL,

met de daarbij behoorende Gebouwen en compleete Inventaris; zijnde inmiddels uit de hand te koop.

Informatiën te bekomen bij

Wed. M. CARAPIET.

SAMARANG, 5 Februarij 1861. (422)

BATAVIAASCH PRAAUWENVEER.

Op een nader te bepalen dag in de maand Maart zal op **PUBLIEKE VENDUTIE** verkocht worden de (398)

IJZEREN STOOMER

JAVAAN,

zijnde inmiddels ook **uit de hand te koop.**

ASPHALT VILT

en

ZINK SPIJKERS,

(416) bij ABEELEN, DENNISON & Co.

Een klein partijtje

WITTE PORTWIJN,

van uitmuntende Kwaliteit,

bij

(445) VAN WALCHREN & VAN DORP.

HOLLANDSCH ZOUTVLEESCH

in kleine vaatjes.

GEROOKTE HOLLANDSCHE OSSENTONGEN

in reusel,

bij

(437) WINSSER, DE LANGE & Co.

Pas Ontvangen:

een Nieuwe en Elegante

Americaansche Handchais.

(396) VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.

MANILLA CIGAREN,

(alle bekende soorten)

ex de *„Isabella.”* de *„Christiaan”* en de *„Honingbij.”*

Bij

(420) ABEELEN, DENNISON & Co.

Versche

SAMARANGSCHE BESCHUIT

in 1/1 en 1/2 trommels

Heden aangebragt, bij

(436) WINSSER, DE LANGE & Co.

VERWISSELING KANTOOR

van

J. SPEET.

Met de jongst aangekomen Mail ontvangen:

Tweehonderd Gouden Napoleons

van **100 fr.** ieder.

300 Gouden Napoleons van **20 fr.**

200 „ „ „ **10** „

100 „ „ „ **5** „

SPAANSCHE en MEXIKAANSCHE

GOUDEN DOUBLOENEN,

ENGELSCHE en AUSTRALISCHE

Gouden Souvereigns,

Amerikaansche **GOUDSTUKKEN** van **20, 10, 5** en **2½ Dollar.**

Alle soorten van VREEMDE GOUDEN en ZILVEREN MUNTSPECIEN zijn ten Kantore van den Ondergeteekende **verwisselbaar** tegen Indisch Courant.

(400) J. SPEET.

Per *Doggersbank*, kapt. T. Mammes, ontvingen de ondergeteekenden:

Eenen ruimen en éléganten

VIS à VIS,

Eenen MIJLORD, (*Prins Albert.*)

Eenen HANDWAGEN,

Twaalf zeer fraai bewerkte

WAGENTUIGEN, kompleet.

(441) CASSALETTE & Co.

Ontvangen:

Japansche Schutsels

van 6 en 8 bladen,

bij

(431) WINSSER, DE LANGE & Co.

BATAVIAASCH PRAAUWENVEER.

Aan de Oostzijde der Groote Rivier is ten **algemeene gebruike** opgerigt een

IJZEREN KRAAN,

geschikt tot het ligten van vijf ton.

Voorwaarden van verhuur te bespreken aan het Kantoor. (397)

Societeit de Harmonie.

STAFMUZIJK,

op Donderdag a. s. den 14 dezer,

des avonds ten 8 ure.

Namens de Directie:

De Secretaris,

(391) E. JEEKEL.

Maatschappij van Toonkunst.

MUZIEKALE OEFENING,

Op Vrijdag den 15 Februarij 1861,

des avonds ten 8 ure,

in den SCHOUWBURG.

Namens de Directie,

C. VRIESENDORP,

(449) *Secretaris.*

Théâtre de Batavia.

Avec la permission de Mr. le Résident.

LUNDI, 18 Fevrier 1861.

UNE REPRÉSENTATION

Aux bénéfices des Pauvres.

De

1°. LA SOEUR DE JOCRISSE,

Vaudeville en un acte.

2°. CROQUE-POULE,

Vaud. en un acte.

SUIVI,

d'une CHANSONNETTE comique et une ROMANCE.

1°. JEROME L'INVALIDE.

2°. JEAN BONHOMME AUX AFFAIRES D'ITALIE.

La Société des Acteurs a l'honneur de prévenir que la représentation, qui devait avoir lieu le Vendredi 15 Février, a été remise au Lundi 18 Ct. pour un cas imprévu.

Le Bureau sera ouvert depuis 8 heures du matin.

Le Directeur,

(408) L. DUCHATEL.

Op nieuw ontvangen:

Steinberger Cabinet die Braut.

HOCHHEIMER DOMDECHANEY.

Giesenheimer Auslese.

van het beroemde merk **Maijer & Nauen** te *Mannheim.*

Steeds voorhanden verschillende andere merken

Rijnwijnen.

(448) VAN WALCHREN & VAN DORP.

Per de *LOUIS CEZARD* ontvingen de Ondergeteekenden:

eene kleine partij exquise

VATWIJN,

TAFELWIJN van 4 dozijn, fijne Wijnen in soorten, witte Wijnen Haut Sauternes, Barsac, Bourgogne & Hermitage,

100 dozijn Cognac op halve fl.,

van het wereld bekende merk ***Ottard Duprey Cognac***, aan liefhebbers van een goed en zuiver glas Cognac zeer aan te bevelen.

70 kisten Conserves alimentaires,

als:

12 kn. Patés Truffés.
4 » Champignons.
4 » Celeri au jus.
20 » goed geassorteerde Provisien.
15 » Petits Pois.
15 » Sardines.

Verder:

SAUCISSONS DE LYON, VRUCHTEN op water en brandewijn, GELIJEN en MARMELADES in heele en halve flacons van *Teyssonneau*, geassorteerde SIROPEN, 48 kisten ECHTE VEUVE CLICQUOT, ABSINTHE, KIRSCHWASSER, enz., enz.

(439) CASSALETTE & Co.

Op nieuw ontvangen:

VELOURS D'UTRECHT,

zoo effen als gebloemd,

FRANJE EN PASSEMENT,

ter bekleeding van **Meubelen.**

(425) GEBRS. ROSELJE & Co.

Per Albrecht Beilings:

100 manden

VERSCH SELTERSWATER,

in halve Kruiken.

(442) VAN WALCHREN & VAN DORP.

Per HENRIETTE MARIA,

op nieuw Ontvangen:

ECHT DUBBEL PRINCESSEN VALKBIER

in 1/1 en 1/2 kruiken,

bij

(435) WINSSER, DE LANGE & Co.

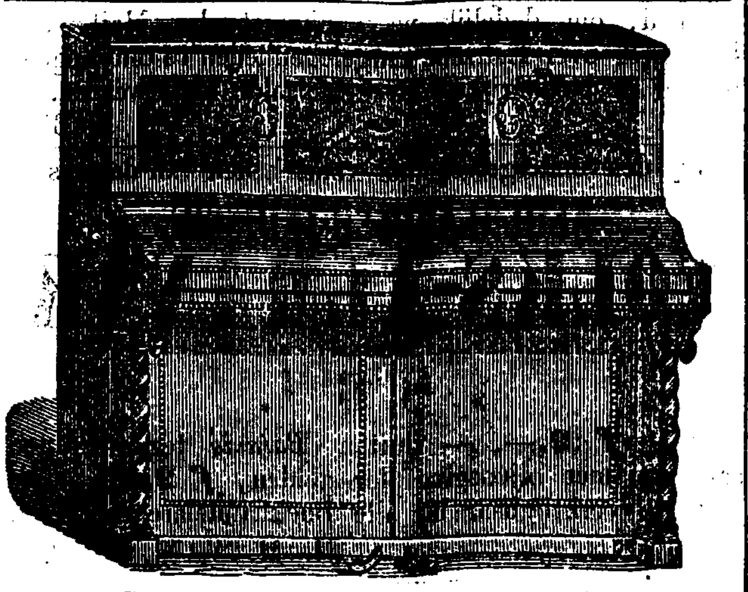

F. BERDEN & Cie.

FABt. DE PIANOS

A BRUXELLES

Per *Jannetje*, kapt. Lupcke,

op nieuw ontvangen:

4 PRACHTIGE PIANINOS,

uit bovengenoemde Fabriek.

(440) CASSALETTE & Co.

En vente chez les Soussignés:

BRIDES tressées soie végétable,
Id. rondes,
Id. plates en soie couleurs assorties,
Id. soie à crochet,
Id. fines piquées en maroquin.

Guides de Cabriolet,

de Carosse et pour 4 Chevaux en soie végétable, en soie couleurs assorties, en fil blanc, plates et rondes.

(432) GEBRS. VEIT.

Per de laatste direkt van Holland aangekomen schepen,

ontvingen de ondergeteekenden:

250 Vaatjes puike BOTER,
36 kisten geassorteerde gedroogde VRUCHTEN.
175 vaten HAANTJES-BIER (*Rendorfr.*),
13 kisten geassorteerde blikken VLEESCHEN en GROENTEN,
50 kistjes geassorteerde LIKEUREN,
25 » echte Boonekamp-BITTER,
48 » à 100 fl. Pomeranzen-BITTER,
12 » à 24/2 fl. Sirop de LIMONADE,
15 kisten roode BESSENGEVEVER,
25 » diverse VRUCHTENSAP,
1000 kelders GENEVER van het merk LVL,
24 Ankers AZIJN.

(427) CASSALETTE en Co.

Verkrijgbaar bij Gebrs. VEIT.

Fijne Fransche ZADELS compleet.

do. do. BENDIE en WAGENTUIGEN met pleet gemonteerd.

HAANTJES, BEIJERSCH KITZINGER

EN

ENG. BIER,

PUIKE VAT

Madeira- en Portwijn,

Diverse Provisien in blik, gedroogde Vruchten.

TAFELROZIJNEN EN AMANDELEN.

CABARETS van fijn Fransch Porcelein.

(433)

E. HUBERT,

a l'honneur d'informer le publique qu'il vient de recevoir une FACTURE dans laquel il se trouve une partie de **belles cordes à violon**, venant de **la meilleure** Maison de Paris, et tout ce qui faut pour réparer les PIANOS que le sus vendra au détail à cause de son départ.

(424) SAWA BEZAAR.

De Ondergeteekenden hebben wederom Ontvangen:

Een factuur

ENGELSCHE

Hang-, Tafel- en Kroonlampen,

Fraaije ronde Tapijten en Tafel-Kleeden, Toilet Spiegels van verschillende grootte,

Ook:

ENGELSCHE BENDIE- EN WAGENTUIGEN,

(pleet en koper.)

Leidsels,

RACE, gestikte en ordinaire ENGELSCHE ZADELS, KAP- en PATENT LEDER, IJZEREN GELDKISTEN, HAGEL.

ALLSOPP BIER in kruiken en flesschen.

van *F. Friend* en op fust,

PORTER van *Barclay, Perkins & Co.*

Voorts zeer fijne

PORTWIJN EN MADEIRA,

ENGELSCHE ZALM,

Oxtail, en Mock Turtle Soep, Carrots, geassorteerde Saucen. Mixed en Piccalilly Zuur, geassorteerde Raspberry Jams, 1 en 2 pd., Mosterd, Castor Olie, Wikkelse Kaas in blik, Huntley en Palmer's Beschuit, als Mixed, Pic- Nic, Queens, Captains, Soda, enz., enz.

Bij

(414) ABEELEN, DENNISON & Co.

Per de **LOUIS CEZARD** ontvangen, ontpakt en tegen verminderde prijzen, in het groot en détail verkrijgbaar bij de ondergeteekenden:

Een assortiment

Mahonijhouten Meubels,

alle naar den laatsten smaak te **Parijs** *vervaardigd, als:*

AMEUBLEMENTEN,

bekleed met leder, effen en gestreept Velours d'Utrecht, gesculpteerde stijl, Louis XV met Voltaires et Fauteuils Crinoline, discrète et indiscrète.

Cléopatras met Fauteuils voor Slaapvertrekken,

KANTOOR- en PIANOSTOELEN, HANG- en LINNENKASTEN, effen en gesculpteerd, SPIEGEL-, ETAGÈRE- en BOEKENKASTEN, SECRÉTAIRES, DAMES-BUREAUTJES, LESSENAARS, CHIFFONNIERES, BUFFETTEN met witte marmeren bladen, WASCHTAFELS, TOILETTEN, BIDETS, WERKTAFELTJES, SPEELTAFELS op een en vier pooten, CONSOLES, ronde en ovale TAFELS, KNAPEN, enz., alles met witte marmeren bladen.

ETENSTAFELS,

met 6, 8 en 10 Verlengstukken.

Alsmede:

3 BILLARDTAFELS,

waarvan twee met Leijenbladen en een met houten blad, geheel compleet, met keurige Lampen.

Verder:

GROOTE SPIEGELS EN SCHILDERIJEN,

waaronder zeer rijke Médaillons,

PORSELEINEN SERVIEZEN,

effen witte, wit met goud, goud met groene blaauwe streepen, voor 18—36 personen,

Thee- en Koffij-Serviezen, Kopjes en Schoteltjes, Bloempotten, Waschstellen.

Twee kisten zwarte Heerenhoeden,

2 kisten MODE-ARTIKELEN, eene kist met SPEELGOED, 1 kist KRISTALWERK, 1 kist GALANTERIEN.

(438) CASSALETTE & Co.

ENGELSCHE REISWAGENS,
(in soorten).
(415) ABEELEN, DENNISON & Co.

IJZEREN LEDIKANTEN,
zeer groot en klein formaat.
(418) ABEELEN, DENNISON & Co.

Rhinoceros Hoornen.
(419) ABEELEN, DENNISON & Co.

Mail Koffers,
bij
(417) ABEELEN, DENNISON & Co.

COMMENSALEN HUIS
van
A. POTIER,
op Passer Baroe.
Zeer nette gemeubileerde Kamers disponibel, eene goede tafel, en tegen billijke prijzen.
Men huurt de kamers per maand. (381)

Voor eene reis naar Europa benoodigd eenen
EERSTEN STUURMAN.
(412) J. CEZARD & Co.

Lees Hier!
De Ondergeteekende heeft de eer bij deze kennis te geven, dat hij zijn
Magazijn, Wagenfabriek en Zadelmakerij
geopend heeft naast de Toko van **LEROUX & Co.**, op **Rijswijk.**
Hij neemt de vrijheid, zich in de gunst van het publiek aan te bevelen, en is ook bereid alle reparatiën zijn vak betreffende aan te nemen, behalve eene prompte en goede bediening, daar hij alle zijne Goederen direct uit Europa ontvangt.
(393) N. GIRAUDEAU.

BANKACTIEN
te KOOP.
(387) REYNST & VINJU.

Te Koop:
HET HUIS
op Kramat, thans bewoond door en behoorende aan
J. G. WILSON.
Februarij, 1861. (377)

Te koop:
Wegens vertrek:
Op voordeelige voorwaarden het aangenaam gelegen **Huis** op **Molenvliet**, bewoond door den Heer **L. Bras.**
Informatiën bij
(409) CASSALETTE & Co.

DE PILLEN VAN HOLLOWAY.
De geele-koorts de plaag van de zuidelijke streken van Noord-America, wordt genezen en voorgekomen door het tijdig gebruik van dit groote middel tegen de koorts. De pillen roeijen de verborgen oorzaak van deze vreeselijke ziekte uit, door de uitwerking, die zij op den ongestelden lever hebben, daarbij herstellen zij de levenskrachten na de besmetting verwijderd te hebben.
Doosjes Pillen à f 1.— f 3.— f 5.—
Potjes zalf à f 1.— f 3.— f 5.—
Te Batavia bij S. B. van Kleeff & Co.
» Banjoemaas » M. S. Cheriman.
» Soeracarta » W. Veldman.
» Djocjocarta » Buijn & Co.
» Salatiga » F. Kruthoffer.
» Tagal » Wed. Dort.
» Cheribon » W. Galistan.
» Cheribon » M. Blok en Co. (378)
» Samarang » H. L. Lijon en Co.
de Groot, Kolff & Co. en de hoofd agenten Soesman en Co.

Boekhandel G. Kolff & Co.
Per Mail ontvangen:
Holland, Prachtboekje voor 1861.
VAN HERWERDEN, Indie's verderf, Neêrland's ondergang.
ALEXANDER, Neêrland's hoogste staatsbelang.
BOUSQUET, De Gouverneur-Generaal in ruste.
MORBOTTER, De regeling der Gouvernements-suikercultuur.
BARTHOLO, Vrije cultuur en vrije arbeid.
JOOSTEN & Co., Bedenkingen tegen de koffijveilingen.
BLOM, Speculatie en Tweede Hand; over het verkoopstelsel der Handel-Maatschappij.
PETER GAVARRI, Vrijheidspreken onder Garribaldi.
CAYLA, Paus en Keizer.
Voortdurend bestaat in voornoemden Handel gelegenheid, om dadelijk na aankomst der Mail, alle brochures over Indische aangelegenheden te ontvangen, of wel de belangrijkste over bepaalde onderwerpen.
(395)

Bij den ondergeteekende komt heden van de pers de
NEDERLANDSCH-INDISCHE
VOLKS-ALMANAK
VOOR
1861.
Prijs *f* 2,—. — Buiten *Batavia* tegen Franco aanvrage met bijvoeging der gelden, *f* 2,50.
Mede verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren op *Java*.
(410) H. M. VAN DORP.

De ondergeteekenden, **Passagiers** van de IDA ELISABETH, kapt. ***W. Dooren***, van de Reederij **W. RUIJS. Jdzn.**, bedanken den kapitein ***W. Dooren*** voor de goede behandeling, gedurende hun geheele reis ondervonden en nemen deze gelegenheid waar, om zoowel den kapitein als de reederij bijzonder aan te bevelen.
F. L. WATTENDORFF.
A. J. SPAAN en Echtgenoot.
Mr. H. A. de GROOT.
P. J. A SPAAN.
J. H. L. d'AULNIS de BOUROUILL.
J. W. G. HARLOFF.
BATAVIA, den 12 Februarij 1861. (421)

Stoomvaart in den Indischen Archipel.
Het vertrek der Stoomschepen in iedere maand gedurende het jaar 1861, is geregeld als volgt:
VAN BATAVIA,
naar MUNTOK, RIOUW en SINGAPORE, den 3den en 17den.
naar SAMARANG en SOERABAIJA, den 7den en 22sten.
naar BILLITON, PONTIANAK en SINGKAWANG, den 8sten.
naar BENKOELEN en PADANG, den 23sten.
VAN SOERABAIJA,
naar MAKASSAR, TIMOR-KOEPANG, DELHI en de MOLUKKEN, den 13den.
naar BAWEAN en BANJERMAS-ING, den 27sten.
Nadere inlichtingen te bekomen bij
W. CORES DE VRIES, te *Batavia*
B. KOPERSMIT & Co., te *Samarang*, en te *Soerabaija*.
(379)

STOOM BOOT
„PRINS VAN ORANJE."
Het vertrek dezer boot van hier naar
SAMARANG en SOERABAIJA,
is bepaald
op Zaturdag den 16den dezer.
Nadere informatiën bij
de Agenten
(430) MORGAN, MELBOURN & Co.

STOOMBOOT „OENARANG"
Het vertrek dezer boot van hier **via Samarang naar Soerabaija**, **is bepaald op Woensdag den 20 dezer.**
Nadere Informatiën bij
de Agenten,
(386) LANDBERG, BEZOET DE BIE & Co.

Naar Singapore.
Het Stoomschip
KONINGIN DER NEDERLANDEN
vertrekt op den 17den dezer.
Voor VRACHT en PASSAGE vervoege men zich ten kantore van
MACLAINE, WATSON & Co.,
Directeuren der N. I. St. Maats.
BATAVIA, 5 Februarij 1861. (411)

Passage naar Rotterdam
met de Schepen
ZEPHIR,
Kapitein **DE VRIES,**
TRITON,
Kapitein **ADRIAANS,**
beide voorzien van een geëxamineerd geneesheer en eene melkgevende Hollandsche Koe en overigens uitmuntend ingerigt voor den overvoer van personen. Beide Schepen zullen hunne lading innemen te ***Pasaroean.***
Adres te ***Soerabaija*** bij ANEMAET EN Co.,
en ***alhier*** bij
(388) REYNST EN VINJU.

~~In de eerste helft van de maand~~ April zal het Ned. Schip
NIEUW HOLLAND,
kapitein L. TUK,
de reis direct van hier naar Nederland aanvaarden.
Deze bodem voor den overvoer van **Passagiers** zoo gunstig bekend voert een geëxamineerden Scheepsdoctor en eene melkgevende koe.
Nadere informatiën zijn te bekomen te **Soerabaija, Samarang en hier** bij
de Agenten
B. KOPERSMIT & Co.
BATAVIA, 13 Februarij 1861. (426)

Passage naar Nederland
wordt aangeboden met het Snelzeilend
Rotterdamsch Schip
MAARTEN VAN ROSSEM,
gevoerd door Kapitein P. F. RIJKEN.
Deze Bodem munt uit door zijne bijzondere nette en gemakkelijke Inrigtingen, zoowel voor enkele Passagiers, als voor Familien, voert een geëxamineerden ***Dokter,*** en zal na inname van de Lading te Cheribon, Tagal en Pekalongan, tegen de laatste helft van Maart van Batavia vertrekken.
Adres bij den Gezagvoerder en alhier bij
de Agenten,
(389) HAAGER & SCHUURMAN.

Passage naar Amsterdam
wordt aangeboden met het Snelzeilend
Amerikaansch Clipperschip
WINDWARD,
Kapt. [illegible] P. HAMLIN.
Dit Schip biedt [illegible] bijzondere Comfortable Inrigting, [illegible] gelegenheid aan voor repatrieerenden, en zal [illegible] Cheribon geladen te hebben, tegen [illegible] reis naar Nederland via Batavia [illegible]
[illegible] bij
de Agenten,
(392) DÜMMLER & Co.

EERSTE BIJVOEGSEL
behoorende bij den
JAVA-BODE,
van Woensdag, 13 Februarij 1861, N°. 13.

BEKENDMAKING.

Namens den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie wordt bekend gemaakt, dat Zijne Excellentie op Dingsdag den 19den Februarij 1861, des voormiddags te 10 uren, op het gouvernements-huis te Weltevreden, algemeene audientie zal verleenen aan alle departementen en kollegien van algemeen bestuur, autoriteiten en ingezetenen, ter gelegenheid van de verjaring van 's Konings geboortedag.

De Algemeene Sekretaris,
A. LOUDON.

Ingevolge bekomen last wordt bekend gemaakt, dat Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal gewone audientie zal verleenen op Donderdag den 21sten Februarij 1861, des morgens te negen uren, aan het gouvernements hotel te Rijswijk.

Belanghebbenden gelieven hunne aanvragen om audientie, onder duidelijke bekendstelling van namen en titels, te rigten aan den ADJUDANT VAN DIENST.

BUITENZORG, den 8sten Februarij 1861. — *De Majoor-Adjudant,* R. F. DE SEIJFF.

IN NAAM DES KONINGS!

DE GOUVERNEUR-GENERAAL VAN NEDERLANDSCH-INDIE;

Den Raad van Nederland-Indie gehoord;

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, Salut!

doet te weten:

Dat Hij, nuttig achtende de instruktie voor de landmeters te Batavia, Samarang en Soerabaija (staatsblad 1837 no. 3), benevens de daarin gemaakte wijzigingen, van toepassing te verklaren op den landmeter te Amboina;

en lettende op de artikelen 20, 29, 31 en 33 van het Reglement op het beleid der regering van Nederlandsch-Indie.

Heeft goedgevonden en verstaan:

a. De instruktie voor de landmeters te Batavia, Samarang en Soerabaija, gearresteerd bij het besluit van 18 Januarij 1837, no. 3, (staatsblad no. 3), met de bij het besluit van 27 April 1842, no. 13, (staatsblad no. 17), daarin gemaakte wijzigingen van toepassing te verklaren op den landmeter te Amboina.

b. Te bepalen, dat deze ordonnancie in werking treedt van af de dagteekening van het staatsblad van Nederlands-Indie, waarin dezelve is opgenomen.

En op dat niemand hiervan onwetendheid voorwende, zal deze in het staatsblad van Nederlandsch-Indie geplaatst, en voor zoo veel noodig, in de Inlandsche en Chinesche talen aangeplakt worden.

Gelast en beveelt voorts, dat alle hooge en lage kollegien en ambtenaren, officieren en justicieren, ieder voor zoo veel hem aangaat, aan de stipte naleving deser de hand zullen houden, zonder oogluiking of aanzien des persoons.

Gedaan te Buitenzorg, den 6den Februarij 1891.

CHS. F. PAHUD.

De Algemeene Sekretaris,
A. LOUDON.

(Staatsblad no. 8.)

EXTRAKT *uit het Register der besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie.*

BUITENZORG, den 3den Februarij 1861. (No. 51)

(Staatsblad no. 2.)

Gelezen de missive van den Minister van Staat, Minister van Kolonien, van 7 December 1860, lett. A. no. 23/1420;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: enz.

Ten tweede: Krachtens magtiging des Konings:

I. Het personeel van de algemeene dienst bij het stoomwezen in Nederlandsch-Indie vast te stellen, als volgt:

een hoofd-ingenieur, op eene maandelijksche bezoldiging van *f* 1000 (een duizend gulden) met eene periodieke traktementsverhooging, na ommekomst van elke drie jaren, van *f* 50 (vijftig gulden) 's maands, tot dat een maximum van *f* 1200 (een duizend twee honderd gulden) 's maands zal zijn bereikt;

een ingenieur der eerste klasse, op een maandelijksche bezoldiging van *f* 550 (vijf honderd en vijftig gulden), met eene periodieke traktementsverhooging, na ommekomst van elke drie jaren, van *f* 40 (veertig gulden) 's maands, tot dat een maximum van *f* 750 (zeven honderd en vijftig gulden) 's maands zal zijn bereikt;

een ingenieur der tweede klasse, op eene maandelijksche bezoldiging van *f* 350 (drie honderd en vijftig gulden), met eene periodieke traktementsverhooging na ommekomst van elke drie jaren, van *f* 30 (dertig gulden) 's maands, tot dat een maximum van *f* 500 (vijf honderd gulden) 's maands zal zijn bereikt;

een en ander met bepaling:

a. dat de periodieke traktementsverhoogingen zullen afhankelijk worden gemaakt van stipte pligtsvervulling, dienstijver, bekwaamheid, geschiktheid en goed gedrag.

b. dat een ingenieur van minderen rang, die tijdelijk geroepen wordt de funktie te vervullen van een hoogeren rang, over het tijdvak, dat de waarneming duurt, zal genieten het minimum inkomen van dien hoogeren rang, zonder dat daaruit bij terugkeer tot de eigene funktien, eenige aanspraak ontstaat op het behoud van dat hoogere inkomen.

II. Tegen intrekking van hetgeen thans bij de begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indie is toegestaan voor de algemeene dienst van het stoomwezen in Nederlandsch-Indie, op die begrooting te brengen de uitgaven, uit de tegenwoordige regeling voortvloeijende.

Ten derde: enz.

Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:

De Algemeene Sekretaris,
A. LOUDON.

Bij Koninklijk besluit van den 24sten November 1860 no. 51, is benoemd tot ambtenaar der tweede klasse voor de burgerlijke dienst in Nederlandsch-Indie, de heer C. E. Kniphorst, thans kandidaat-ambtenaar voor de gemelde dienst.

Civiel Departement.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den ambtenaar bij het boschwezen J. A. van Roijen en den telegrafist C. G. E. Beents.

Ontslagen:

Op zijn verzoek, eervol uit 's lands dienst, met behoud van regt op pensioen, de gewezen klerk ter algemeene sekretarie J. Maphar.

Ingetrokken:

De benoeming van den predikant J. C. Fraissinet, tot lid der subkommissie van onderwijs te Soerakarta.

Benoemd:

Tot lid der subkommissie van onderwijs te Soerakarta, C. A. L. van Troostenburg de Bruijn, predikant bij de protestantsche gemeente aldaar.

Goedgekeurd:

dat door den Resident van Timor.

BIJ DE SUBKOMMISSIE VAN ONDERWIJS ALDAAR.

Zijn ontslagen:

Op hun verzoek, eervol, als leden D. Tielman en W. L. J. G. de Rochemont, onder dankbetuiging voor de door hen als zoodanig bewezene diensten.

Zijn benoemd:

Tot leden, de kapitein, militaire kommandant J. W. C. Kern en J. H. de Siso, handelaar te Koepang.

Schutterijen, enz.

Goedgekeurd:

Dat door den Gouverneur der Moluksche Eilanden.

BIJ DE SCHUTTERIJ TE MENADO.

Is ontslagen:

Eervol, wegens vertrek, de eerste luitenant (kommandant van het detachement te Kema) jhr. W. C. F. Goldman.

Is benoemd:

Tot eersten luitenant (kommandant van het detachement van Kema) M. C. de Vries van Heijst.

ADVERTENTIEN.

POSTKANTOOR.

Op Donderdag den 21sten dezer zullen postpakketten worden gesloten voor

Bandjermassing,

te verzenden met een der stoomschepen van *W. Cores de Vries.*

De daarvoor bestemde brieven kunnen dien dag worden bezorgd te Weltevreden tot 's middags 5 ure, in de stad tot 4 uren.

Op Vrijdag den 22sten dezer zullen postpakketten worden gesloten voor

Padang en Benkoelen,

te verzenden met een der stoomschepen van *W Cores de Vries.*

De daarvoor bestemde brieven kunnen dien dag worden bezorgd te Weltevreden tot 's middags 5 uren, in de stad tot 4 uren.

Debiteuren aan het vendu-departement alhier, over de maand October 1860, worden bij deze herinnerd, dat de aanzuivering van hun debet uiterlijk vóór ultimo dezer ten vendu-kantore moet geschieden, wanneer zij zich tegen geregtelijke vervolgingen wenschen te vrijwaren.

Bij de dienst der gouvernements gewapende vaartuigen bestaat gelegenheid ter plaatsing van twee 1e machinisten op het aan die betrekking verbonden traktement ad *f* 200 's maands, met eene tweejarige verhooging van *f* 20 tot een maximum van *f* 300 zal zijn bereikt, zoomede voor een 2e machinist op een traktement ad *f* 150 's maand, met eene tweejarige verhooging van *f* 15 tot een maximum ad *f* 180 's maands.

Zij die voor eene dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, vervoegen zich onder overlegging van bewijzen van goed gedrag en bekwaamheid, schriftelijk en franko tot den chef van het beheer over de gouvernements Schoeners en Kruisbooten.

De assistent-resident van Tangerang, daartoe door den resident van Batavia gemagtigd, maakt bij deze bekend, dat op Woensdag den 27sten dezer, des voormiddags te 10 uren, overeenkomstig het reglement op het houden van uitbestedingen (staatsblad 1829 no. 67) ten policie-kantore te Mauk, bij den afslag zal worden uitbesteed, de levering van voeding en drinkwater, zoomede de verstrekking van siri-geld voor de aanwezige gevangenen, dwangarbeiders en het wachtvolk bij de gevangenis, alsmede de levering van lampolie voor de verlichting der gevangenis en van het wachthuis der policiedienaren aldaar, gedurende het jaar 1861.

De voorwaarden der te houden uitbesteding liggen dagelijks, met uitzondering van zon- en feestdagen, ten policiekantore te Tangerang en Mauk ter lezing.

Gadinghebbenden worden uitgenoodigd om tijdig behoorlijk verzegelde inschrijvingsbilletten in te zenden en bij de uitbesteding tegenwoordig te zijn, dan wel gemagtigden te zenden.

De hoofdingenieur, chef der 4de waterstaats-afdeeling, maakt bekend, dat op Zaturdag den 23sten Februarij 1861 des morgens te 9 uren ten zijnen kantore te Soerabaija, in het openbaar zal worden uitbesteed: »het daarstellen van acht bamboezen steen»kolenloodsen op het maritiem etablissement te Soerabaija » volgens bestek en voorwaarden liggende ten gemelden kantore ter inzage van belanghebbenden.

BLAAUWE VLAG.

Bij het weder invallen der wesmoeson, acht de resident van Batavia het noodig het publiek bekend te maken, dat het hijschen eener blaauwe vlag van den uitkijk alhier, bij voortduring tot teeken zal strekken dat het havenkanaal, ten gevolge van zware branding aan het havenhoofd, niet zonder gevaar in- of uit te varen is; — hetzelfde teeken zal worden herhaald aan den voortop van het ter reede liggende wachtschip, zoo mede op het paleis te Weltevreden en het gebouw van de Sociteit de Harmonie.

Gezagvoerders van schepen worden, in belang der aan hunne zorgen toevertrouwde equipages, in het bijzonder indachtig gemaakt aan hunne verpligting tot het uitvaardigen van de noodige bevelen aan hunne scheeps-officieren en onderhoorigen, om zoo lang de blaauwe vlag waait, geene sloepen van boord naar den wal, of omgekeerd, te zenden; terwijl in het algemeen een ieder wien zulks mogt aangaan, wordt aangenaamd om zich deze waarschuwing ten nutte te maken.

VENDUTIEN.

Donderdag 14 Februarij, voor een huis op Passer Baroe, door J. Speet.

Vrijdag 15 Februarij, voor het woonhuis van den heer Th. de Souza, op Tanabang, door van Slooten, Morgan & Co.

en

Voor het kommissiehuis van John Pryce & Ce.

Zaturdag 16 Februarij, l'andgoederen, in het lokaal van het Vendu-Departement.

Maandag 18 Februarij, voor het kommissiehuis van van Slooten, Morgan & Co.

en

Houtvendutie door John Pryce & Co.

Woensdag 20 Februarij, Vastigheden voor het kommissiehuis van J. Speet.

Oproeping van Krediteuren.

In de Javasche Courant van Zaturdag jl. worden opgeroepen de debiteuren en krediteuren in den navolgenden boedel:

Door de Agenten der Bataviasche Wees- en Boedelkamer te Tolok Betong, van wijlen den ambtenaar ter beschikking A. W. van Roggen.

Vertrekkende Personen.

G. H. de Voogt en familie. — J. G. Wilson en familie.

Aangekomen Vreemdelingen.

VAN 9 TOT 12 FEBRUARIJ.

MARINE HOTEL. A. W. F. v. d. Meer van Kuffeler, van Amsterdam. — F. Fugger, van Idem. — L. Wessels en Echtgenoot, van Rotterdam. — A. Lupcke, van Idem. — C. Kramers en familie, van Idem.

JAVA HOTEL. E. van Heemskerck, van Meester Cornelis. — G. A. Diederich, van Idem. — M. H. Brandes, van Rotterdam. — A. W. F. Heijligers, van St. George d'Elmina. — G. F. Kaijser, van Melbourne. — K. L. Hille, van Japan. — J. H. Walter, van Lampongs. — D. R. Kleve, van Newcastle. — J. W. Mensing, van Rotterdam. — J. H. Sollewijn Gelpke, van Delft. — J. C. T. Kroesen, van Idem. — J. Mullemeester, van Rotterdam. — J. F. W. Wessels, van Idem. — T. Mammes, van Idem. — W. F. Maronier, van Idem.

HOTEL DER NEDERLANDEN. J. K. van Haastert en zoontje, van Bandong. — C. E. Middleton, van Idem. — G. F. Servatius, van Onrust. — Mr. H. A. de Groot, van Nieuwe Diep. — P. J. A. Spaan, van Idem. — Mr. J. T. H. van Bentheim van den Bergh, van Idem. — A. Dronkers, van Amboina.

HOTEL DES INDES. de Wit, van St. George del Mina. — Lindgreen, van Idem. — Cambier, van Padang. — Wisser, van Onrust. — Baron, van Manila. — Witioir, van Idem. — Schiebelhout en familie, van Nederland. — Scharts, van Idem. — Bronckken, van Idem. — Heemskerk en familie, van Idem.

WAT NU?

Op veler, we zouden haast zeggen, op aller lippen zweeft thans deze vraag, nu de mail ons het berigt aanbragt van de aftreding des heeren Rochussen als minister van kolonien. Wat nu? En waarlijk men heeft regt deze vraag te doen tegenover de onbegrijpelijke houding der Tweede Kamer. Onbegrijpelijk zeggen we, en met reden. Het budget van den heer van Hall wordt aangenomen met een meerderheid van 13 stemmen (42 tegen 29), niettegenstaande velen der 42 voorstemmers bij hun *vóór* een votum van wantrouwen uitbragten, niettegenstaande de verpletterende karakterizering van 's ministers politiek door den heer Thorbecke. »Parasitische politiek", zeide deze, »omdat zij zich slingert om elk gezag, om elk incident, om elk belang, om elken volksindruk, ten einde naar boven te komen". In trouwe, scherper, snerpender gierde welligt nooit te voren de geesel der onverbiddelijk kritiek van een onzer grootste staatslieden. en niettemin viel de minister, wien we geneigd zouden zijn, een *staatkundigen goochelaar* te noemen, niet. Van Hall, de verpersoonlijkte of beligchaamde reaktie, blijft staan, waar Rochussen valt. Deze laatste heeft gedurende zijne ministerieele loopbaan één ongeluk gehad; hij is *geschrikt* voor het geschreeuw, dat opging aan de uiterste linkerzijde der oppositie, vertegenwoordigd in Indie en in Nederland. De ultra-liberalen, de opposanten *quand même* hieven jammerkreten aan, zóó doordringend, zóó overdreven, — zij maalden tafereelen, zóó gloeijend getint of zóó zwart gekleurd, dat menigeen de schrik om 't harte sloeg, en onder dezen bevond zich de heer Rochussen. Is schrikken altoos gevaarlijk, het is het vooral in een minister, bijzonder wanneer die schrik in vrees overgaat en hem dan noopt tot maatregelen, om de vreeselijke beelden, die de bevangen fantazie hem voorguichelt, te verjagen. Toen herinnerde men zich, dat het »gewrocht der duisternis" bestond en de geregtigheid een zwaard draagt; toen werd er op den ingeslagen weg van gematigden vooruitgang, volgens onze innigste overtuiging in koloniale zaken den eenig waren weg, stand gehouden en ging men dus terug. Stilstand is achteruitgang, ook hier, en zij openbaarde zich door de tegenwerking van den vrijen arbeid, door de regering *onzijdigheid* genoemd, een onzijdigheid, lijnregt in strijd met het Regeringsreglement. Waarom dat gedaan? Waarom niet het Regeringsreglement ten uitvoer gelegd, dat uitdrukkelijk wijst op een toestand, op een staat des arbeids hier, waarbij de tusschenkomst des bestuurs kan worden ontbeerd? Gelooft men den Javaan nog niet gekomen tot dat standpunt van ontwikkeling, 't welk vereischt wordt, om den vadzigen Oosterling uit eigen beweging naar werk te doen omzien, 't welk hem dat werk doet aangrijpen met kracht en magt, zonder dat zijn inlandsch hoofd hem dat beveelt — en ook wij zijn die meening toegedaan — wat zou een proefneming geschaad hebben? Ook wij deelen het gevoelen van hen, die *vrijen arbeid*, uit *eigen beweging, zonder tusschenkomst der hoofden* en *vooral zonder voorschotten*, vooralsnog onmogelijk beschouwen onder den Javaan, — anderen kleven een tegenovergestelde meening aan, en alleen de ondervinding kan regtspreken en uitspraak doen in een geschil als dit: — waarom dan, vragen wij nogmaals, waarom niet de vrijheid van proefneming gelaten? Er worden zoovele proeven genomen op allerlei gebied, waarom dan ook niet in deze, zoo gewigtige zaak?

De gevolgen van den ministerieelen schrik waren wenken aan de indische regering, om niet verder te gaan op den weg des vooruitgangs, deze getrouwe dienares van den minister volgde niet alleen gehoorzaam het ontvangen bevel, maar ging verder, dan de minister welligt bedoeld had, de dienaren der indische regering gingen nog verder, en de verwoesting te Cheribon zette de kroon op het werk. Daardoor was een uiterste bereikt, en ontstond er op nieuw, maar thans van den anderen kant, vreeze en beving. Was bij het geschreeuw der ultraliberalen het kamp der behoudsmannen en gematigd liberalen ontrust geworden, thans ging er uit de gelederen der ultraliberalen een kreet, een schrille kreet op, terwijl de tegenpartij angstig bleef zwijgen en naar den minister zag, die ophelderingen en verklaringen geven kon. Ze kwamen in de gedaante van een residentsmissive en een kommissoriaal rapport, waaruit overtuigend bleek, dat er zaken waren geschied, die niet geregtvaardigd konden worden, en de pogingen, die men had aangewend, om die regtvaardiging te beproeven, bleken in verband met inofficieele bescheiden, door de partikuliere bladen medegedeeld, aangewend te zijn ten gunste eener geheel hopelooze zaak. Terwijl men op die aankondiging wachtte, kwamen de [illegible] der suikerkontrakten bij besluit en de zaak van het kontrakt Pangka het wantrouwen tegen het hoofd van het departement van kolonien vergrooten, en van [illegible] af was het als ware 't een uitgemaakte zaak, dat hij vallen moest. Het doel werd bereikt, maar niet op de glorierijke wijze, die men verwacht had. De debatten over hoofdstuk XI der begrooting waren niet [illegible] hevig, vooral niet schitterend. En [illegible] gevleid, dat de minister, van alle zijden [illegible]

getast, in 't naauw gebragt, steeds meer in de engte gedreven door treffende feiten en klemmende betoogen, eindelijk den strijd zou moeten opgeven en zich geslagen bekennen. De gehouden redevoeringen deden weinig af, evenmin als de lezing des ministers. Toch werd zijne begrooting verworpen met eene meerderheid van 13 stemmen (41 tegen 28. De heer Rochussen bood daarop zijn ontslag aan, en de koning gaf het hem.

Maar wat nu? Op dit oogenblik is die vraag in het moederland reeds beantwoord. Wat nu verder? Wie zal den heer Rochussen vervangen? Een uit het kamp der liberalen? Onmogelijk, want hoe zal hij homogeen kunnen zijn met den minister-president, tenzij deze nogmaals van kleur verwissele en liberaal worde, om naderhand in de kamer te betoogen altoos liberaal geweest te zijn. Een ander, de beginselen van den afgetreden minister toegedaan, loopt gevaar, bij aanbieding van zijn budget hetzelfde lot als dat van zijn voorganger te ondergaan, tenzij de Tweede Kamer zich nogmaals aan inkonsequentie schuldig make en de verworpen begrooting aanneemt, omdat ze door een ander persoon wordt aangeboden. Nogmaals aan inkonsequentie schuldig maken, zeggen we, en we nemen het harde woord niet terug. Of wat is het anders dan inkonsequentie, wanneer zij de ziel van het tegenwoordige reaktionaire kabinet, die de drijver is geweest van den ommekeer in de koloniale politiek, in staat stelt, nog een jaar minister te zijn, en den wankelmoedige, die zich had laten medeslepen, ten aftogt dwingt? *Spoorwegenvrees* is de oorzaak, dat de heer van Hall aan 't bewind is gebleven,— ook vreemd genoeg, want zijn spoorwegen en ministerie van Hall onafscheidelijk? Dat betwijfelen wij zeer.

Daarom wat nu? Ontbinding der Kamer of aftreding van 't ministerie? Wij weten het niet. Maar dit weten wij, dat de achting voor en het vertrouwen op de Tweede Kamer door deze laatste gebeurtenissen zeer verzwakt zijn, nu men heeft gezien dat politieke hartstogt daar heerscht. En dit hopen wij voor Nederland en voor Indië beide, dat de opvolger des heeren Rochussen geen ultra zij, maar iemand, die, den eigenaardigen toestand eener kolonie of beter van een wingewest in 't oog houdende, het bestaande behoudt en verbetert, door misbruiken en verkeerdheden weg te nemen en te vervangen door goede bepalingen, die een bedaarden trapsgewijzen vooruitgang wil en met alle krachten zoekt te bevorderen, ten bate en nutte van den aan ons bestuur onderworpen Oosterling, van ons, de europesche bewoners der kolonie, en van het moederland. Nog eens: geen ultra, tot welke party hij ook behoore.

P.

BATAVIA.

Op Maandag den 28 Januarij j.l. hield de Maatschappij »*tot Nut van 't Algemeen in Oost-Indië*" eene gewone algemeene vergadering.

Als nieuwe leden hadden zich laten voorstellen, en werden aangenomen de Heeren: Aquasi Boachi, J. F. G. Brumund, C. H. van Dorp, Jhr. J. A. C. van Haeften, G. Hoeven, J. Kleppenburg, W. H. Leuring, A. A. Schaap, C. Schlosser, G. Soermondt, Dr. C. Swaving, R. J. L. Weijhenke en Jhr. Mr. H. C. van der Wijck;

Daarentegen werden op hun verzoek van de ledenlijst afgevoerd de Heeren Dr. P. Bleeker, W. J. van den Broek, A. Fraser, G. Kinder en G. H. Uhlenbeck, allen wegens vertrek, alsmede de Heer J. M. Rosskopf.

Onder het houden eener toepasselijke aanspraak werd door den voorzitter, namens de maatschappij, aan den adjudant-onderofficier M. van Dorp uitgereikt een gouden horologie met inscriptie, vergezeld van een getuigschrift als een eereblijk voor het herhaaldelijk met levensgevaar redden van drenkelingen.

Wijders werd door den voorzitter medegedeeld, dat het bestuur, krachtens de bij art. 6 der wetten aan hetzelve toegekende bevoegdheid, den afgetreden sekretaris den heer J. Munnich, (onlangs tot herstel van gezondheid naar Europa vertrokken) tot honorair lid der maatschappij heeft benoemd; alsmede, dat het bestuur besloten heeft, dat hem in Nederland zal worden aangeboden een geschenk in zilver, ten blijke van erkentelijkheid voor de loffelijke wijze, waarop hij sedert de oprigting der maatschappij de funktie van sekretaris onafgebroken heeft waargenomen.

Deze laatste mededeeling werd door de vergadering bij akklamatie goedgekeurd.

Tot sekretaris werd afstoen benoemd de heer A. Jannette Walen, en tot penningmeester herbenoemd de heer J. van Lennep, terwijl ter vervanging van het aftredend bestuurslid, den heer H. Vaupel, die verzocht had niet weder in aanmerking te komen, werd gekozen de heer J. F. G. Brumund.

Met algemeene stemmen werd daarna goedgekeurd een voorloopig voorstel van het bestuur, om te trachten hier ter plaatse eene herhalingschool op te rigten, en het bestuur gemagtigd, om in overleg met eene kommissie, bestaande uit de heeren A. van Davelaar en H. Prange, daartoe de noodige voorbereidende maatregelen te nemen.

Ten slotte werd de rekening en verantwoording van den penningmeester in handen eener kommissie van drie leden gesteld, en tevens goedgekeurd, dat van het kapitaal der maatschappij eene som van *f* 250 op het reservefonds werd overgebragt.

Van Bandjermassing worden ons de volgende berigten medegedeeld:

Het begint in deze afdeeling steeds meer en meer tot rust te komen: de bevolking gewent zich dagelijks beter aan ons bestuur, dat goed en gematigd werkt, van daar dat er in de laatste tijden weinig belangrijks voorviel, namelijk wat troepenbeweging betreft. De geringe man schijnt het moede te zijn de partij der hoofdopstandelingen langer aan te kleven, en kunnen wij met zekerheid melden, dat in de landschappen Rionw Kiwa, de Tanah-Laut enz. eene menigte huisgezinnen, die zich lang in de bosschen ophielden, gedeeltelijk uit vrees voor de opstandelingen, gedeeltelijk voor onze troepen, zich bij onze verschillende civiele autoriteiten aanmelden, om weder de kampongs bewonen en optebouwen; zelfs doen in bijna alle landschappen de Inlanders onder hunne door ons erkende hoofden patrouilles, die zulks met beleid volvoeren en ons reeds menigen opstandeling in handen hebben geleverd. Uit de verhooren die gevangenen afgenomen moet zoo men wil veel aan den dag zijn gekomen, o. a. het nog steeds in verbinding staan van door ons aangestelde hoofden, die zelfs den eed van trouw aan het gouvernement zwoeren, met de hoofdoproerlingen Hidaijat en Antasari. Wij behouden ons voor, wanneer iets later hiervan bekend wordt, dit medetedeelen; in allen gevalle zal het ons bestuur, dat, zoo wij wel zijn ingelicht, reeds een paar van die afvalligen in handen heeft, uit hunne verhooren en hunner trawanten op de hoogte helpen, waar eigentlijk de schuilplaatsen der oproerige hoofden zijn: dan eens hoort men, dat Hidaijat, die zich als Sultan heeft doen uitroepen, zich op de grenzen der rijkjes aan de oostkust bevindt, dan weder dat hij in de nabijheid van Martapoera of op de grens der Tanah Laut is en aldaar de bevolking zelf tot onderwerping aan het gouverment aanraadt. Wat den insurgent Antasari betreft verneemt men, dat hij nu zich bij den moordenaar Soera Patti op den Boven Doesson ophoudt, dan weder dat hij Tabalong of Pingaran met eenige 1000 koppensnellers bedreigt. Andere losse geruchten willen dat hij met den muiteling Tommonggong Toendan in de Boven kahaijan zich zoude vereenigen en van daar uit tegen onze sterkten in het Kawausche of aan de monding der Kapoeas wilde oprukken.

Het geen ons bekend is van het oorlogvoeren onzer troepen is als volgt:

Op de Residentieplaats bleef steeds de gewenschte rust heerschen, de handel neemt toe, de scheepvaart verlevendigt, het aanleggen van goede wegen geeft aanleiding tot bouwen van goede huizen enz., die dan ook wel noodig zijn, daar er nog al veel dames alhier arriveeren, wier mannen ten strijde moeten trekken of zich op eenzame, maar wel noodige posten moeten vestigen, en zij zich dan alhier moeten amuseeren. Een schoon, wel ingerigt Logement voor Heeren is sedert korten tijd geopend en heeft nog al opgang door het verplaatsen van officieren en ambtenaren. Met de laatst aangekomene boot *Padang* arriveerden hier drie Infanterie kapiteins, een van de Artillerie, eenige Luitenants en wat onderadjudanten, maar zoo men hoort vertrekken weder met die stoomgelegenheid eenige Infanterie kapiteins, zoodat dit etablissement zeer vooruitgaat; een tweede zal zoo men wil spoedig opgerigt worden.

In de assistent residentie Martapoera viel ook weinig meldenswaardigs voor. Een patrouille in het laatst van het vorige jaar onder den kapitein Wolff veroverde nabij Martagiri eene vijandelijke sterkte, en als immer sloegen die muitelingen als lafaards op het naderen onzer troepen op de vlugt; een paar dagen te voren moet eene patrouille, van uit Amawang tegen die vijandelijke benting gezonden, niet bij magte zijn geweest die te veroveren; van die patrouille sneuvelde een Europ. sergeant. Nu en dan verneemt men nog wel dat eenige stroopers hier of daar plunderen of brandstichten, doch spoedig worden zij achtervolgd en verjaagd, zoodat zij in de bosschen of het gebergte zich verschuilen. In de afdeeling Riam Kanan, waar onze nieuwe versterking te Mengapan den troep van Bojasin, die uit de Tanah Laut is verjaagd, onophoudelijk op de hielen zit en waaruit druk gepatrouilleerd wordt, hebben wij hoop, dat de opstandelingen ook uit dit gedeelte van dat Rijk zullen verdreven worden. Eene patrouille onder den luitenat Potthorst bezorgde dien vijand bij eene ontmoeting een drietal dooden, van vier zijden zal men die oproerlingen thans bestoken en verwacht men veel goeds van zulk eene beweging.

Te Plaijori, Tabanio en verdere posten in het distrikt Tanah Laut gaat alles naar wensch, eene nieuwe versterking is aldaar opgerigt te Batt-Batti, terwijl die van Tation Taras is ingerukt. Ook is de versterking van Amawang naar Kandangan verlegd, zeer waarschijnlijk uithoofde de Militaire Bevelhebber alhier, wiens doorzigt en beleid te roemen is, zulks noodig achtte. In het landschap Alleij, alwaar men vermoedt, dat Hidaijat zich ophoudt, worden steeds patrouilles gemaakt, de merkwaardigste daarvan moet zijn geweest onder den kapitein van der Heijden naar Limpassa, alwaar eenige verhakkingen en kleine versterkingen waren aangelegd, om de daar achtergelegene kampongs te beletten zich met ons in gemeenschap te stellen; door den hoogen waterstand was de togt derwaarts hoogst moeijelijk, tot aan den buik ging men gedurende langen tijd door het water, doch volharding bekroonde het werk van dien officier, die den vijand verjoeg, zijne sterkten slechtte en eenigen gevangen maakte, belangrijke arrestatien van hoofden moeten ook daar zijn gemaakt.

Van Amoenthaij valt ook weinig belangrijks te melden. Van uit de pas opgerigte versterkingen te Tabalong en Pringien werden onophoudelijk patrouilles gezonden; nu en dan werden hoopjes muitelingen ontmoet, die op het naderen onzer troepen onmiddelijk op de vlugt sloegen; eene patrouille uit het Kawausche (benting 'Tameang Laijang) gelukte het zich in verbinding te stellen en doortedringen tot Tabalong, zoodat deze landschappen alsnu ook in gemeenschap staan en elkander in nood ten spoedigste kunnen bijspringen; de kommandant van Tabalong maakte eene verkenning in de rigting van het Passersche tot Moeara Eijoe, waar de bevolking zich rustig toonde en de hoofden hunne onderwerping aanboden. Ook van dien togt verwacht men veel nuttigs.

Den kommandant te Kralla Kapoeas is het gelukt den hoofdoproerling van de midden Kapoeas in handen te krijgen. Dit gevreesde hoofd, zekere djoeragan Kaet is thans in arrest te Bandjer, voor hem is een ander ons toegedaan hoofd aangesteld. De sleeper *Kapitein van Os* deed een togt op de Kapoeas tot aan Kotta Lijn, doch ondervond niets vijandelijks. Men scheen zeer ingenomen met het vangen van Kaet, wiens liefhebberij nog al moet zijn geweest om koppen te snellen; zijn uiterlijk toont dan ook den origineelen Dajakker: hij is heerlijk getatoueerd op zijn huid en heeft weinig vorstelijk voorkomen. Den moord gepleegd op een hoofd in de Boven Kapoeas schijnt zich te bevestigen, de aanhangers van dat hoofd Djaja Singa Patti wijten zulks aan verraad, gepleegd door zendelingen uit den Boven Doesson van Soera Patti en zullen dien moord bloedig op die verraderlijke Doessonners wreken. Wanneer deze lieden die wraak spoedig uitoefenen, is het te verwachten, dat de moord gepleegd op de bemanning van Z. M. stoomschip *Onrust* bloedig gewroken zal worden. Men wil dat de Sultan van Koeteij heeft aangeboden met 3 à 4000 man den Bovendoesson te tuchtigen; twee oorlogsbodems zullen een paar rivieren op de Barito afsluiten, ten einde de vlugtelingen uit het landschap Thewe optevangen. Met gespannen verwachting wordt het einde hiervan tegemoet gezien.

Z. M. stoomschepen *Suriname* en *Admiraal van Kinsbergen* kruisen op de Oostkust, en moeten belast zijn met geheime zendingen naar de Oostkustrijkjes. Met het laatste stoomschip vertrok de 2e Luit. de Brauw naar Koeteij, om bij den togt der Koetinieren naar den Doesson dien met den assistent resident van Koeteij te besturen.

Eene nieuwe versterking aan de Mengkatib gelegd is betrokken; het oorlogsvaartuig vroeger aldaar gestationeerd is tot andere militaire doeleinden in beweging, deze benting heeft ten doel de Bovendoessonners de gemeenschap met de andere landschappen te beletten. Een kruisboot bleef daar gestationeerd.

— Het voor de dienst der gouvernementsmarine te Dassoen (Rembang), gebouwde raderstoomschip *Bronbeek* is den 27sten Januarij jl. met goed gevolg te water gelaten.

Sumatra's Westkust. (Januarij). — In dit gouvernement heerschte overal eene gewenschte rust, in Zuid-Nias eene groote toenadering tot gouvernement is bespeurd.

In Mandheling en Ankola heerschten nog altijd mazelen en dysenterie. In het geheel zijn door die ziekten aangetast 1749 personen, waarvan 201 zijn overleden.

Eene praauw-pentalang, van Ajer-Bangis naar Padang bestemd, is op de hoogte van Priaman totaal vergaan. De opvarenden zijn echter gered.

De weersgesteldheid was zeer afwisselend.

De koffij-produktie van het geheele gouvernement bedroeg:

in 1860 . .	171,505,21⁵	pik.
in 1859 . .	142,393,87	»
of meer in 1860 . .	29,111,31⁵	pik.

Benkoelen. (Januarij). — Gedurende de maand December zijn in de adsistent-residentie gevangen en gedood 7 tijgers, waarvoor aan premien is uitbetaald *f* 154. Het bestuur beijverde zich bij voortduring om het, bij de inlandsche bevolking, alom bestaande bijgeloof en vooroordeel tegen het dooden van tijgers te doen ophouden, en wees haar steeds op de goede bedoelingen der regering, die, voor het dooden van ongedierte, dat niet haar, maar de bevolking overlast aandoet, eene hooge premie uitbetaalt.

De in aanbouw zijnde inlandsche school te Benkoelen is bijna voltooid.

De hoofden en de voornaamsten onder de inlandsche bevolking zijn bij den adsistent-resident te zamen gekomen, ten einde over de belangen der inlandsche jeugd te spreken, in verband met de opening dezer school.

Ook is den regent en pangeran Mohamad Sah, hoofd der vreemdelingen, en den pangeran Bangsa Negara te kennen gegeven, dat op die school niet alleen zullen worden onderwezen kinderen van hoofden, maar ook die van de minderen uit het volk; dat deze een en hetzelfde onderwijs zullen ontvangen, dat er geen onderscheid tusschen de leerlingen zal worden gemaakt, maar dat diegenen der leerlingen de voornaamsten zullen zijn, die de meeste vorderingen maken en zich het beste gedragen.

Ten gevolge van zware van regens zijn eenige ladangs te Ajer Dikit, afdeeling Moko-Moko, onder water geloopen, terwijl al de bruggen in de nabijheid dier doesoen door zware bandjers zijn weggespoeld.

De inlandsche school te Moko Moko is den 22sten December geopend; het getal leerlingen bedroeg op den 31sten daaraanvolgende reeds een 50tal.

In het distrikt Ketaun is men hier en daar bezig met het oogsten der padi.

In de andere distrikten staat de padi gunstig.

De prijs der rijst in de afdeeling Moko Moko was *f* 5:— tot *f* 2:— de pikol.

In de doeson Lembak (Kembang Manis) afdeeling Kauer zijn twee huizen afgebrand, welke brand aan kwaadwilligheid wordt toegeschreven.

In de maand Januarij vertrok van de hoofdplaats Benkoelen, voorzien van de noodige geneesmiddelen de docter djawa Mahaboeh, ten einde zich naar Kauer te begeven, om hulp te verleenen bij eene aldaar heerschende dysenterie. Een 18tal lijders was reeds bezweken.

Met het maken van een voetpad van Lais naar Ketaun is men gevorderd tot Ajer Oerai, zoodat eene lengte van 714 el is afgewerkt.

— In numero 5 (1861) der Javasche courant is medegedeeld, dat Z. M. stoomschip *Reynier Claeszen* een rooversnest op het eiland Sailoes (Sajoessoe), benoorden Soembawa heeft bestookt, en na de praauwen, de kampong en de goederen der roovers verbrand, vernield en buit gemaakt, hun een zwaar verlies aan volk toegebragt, en de gelegenheid benomen te hebben om te ontvlugten, wegens gebrek aan viktualie naar Makasser is teruggekeerd, van waar daar met Z. M. stoomschip *Gedeh* weder naar Sailoes is vertrokken, om de uitroeijing der roovers te voltooijen.

Thans is per telegram van Banjoewangi de tijding ontvangen, dat deze expeditie met den gunstigsten uitslag is bekroond.

Bij de aankomst der onzen voor Sailoes vond men de roovers druk bezig met het bouwen van sampangs en vlotten. Zij waren daarmede bijna gereed, maar nog niemand hunner had het eiland kunnen verlaten.

De roovers hebben zich hardnekkig verdedigd; geen hunner is ontkomen; 4 rooverskoofden, 44 roovers,

46 vrouwen, 35 kinderen en 9 slaven zijn levend in onze handen gevallen.

Van de *Gedeh* en de *Reynier Claeszen* zijn 7 man gesneuveld en 15 gewoed.

De sultan van Bima had aan de expeditie zijn rijksbestierder met 200 gewapenden en 100 koelies toegevoegd; van deze zijn 6 gesneuveld en 11 gewond.

De digtheid van het bosch heeft de expeditie tot den 5den Februarij gerekt.

— Van Gouvernements wege is te Soerabaija publiek uitbesteed de overvoer van steenkolen uit het hoofddepot aldaar naar de hieronder vermelde plaatsen als:

naar Amboina	tegen *f* 11.—	per ton.
» idem	» » 12.75	» »
» Ternate	» » 11.75	» »
» Kema	» » 11.25	» »
» Kwandang	» » 14.—	» »
» Poeloekambing (eil. Bima)	» » 1.—	» »
» idem	» » 6.75	» »
» Bima	» » 7.50	» »
» idem	» » 6.50	» »
» Boeton	» » 7.25	» »
» idem	» » 12.75	» »

Japara. — Op den 24sten Januarij heeft in het distrikt Mergotoehoe, afdeeling Joana, een betreurenswaardig ongeluk plaats gehad. 18 inlanders, die zich bezig hielden met eene waterleiding te maken, ten einde de sawah-velden van levend water te kunnen voorzien, zijn onverwachts overvallen geworden door zwaren stortregen, vergezeld van hevigen wind. Eene aardstorting heeft vervolgens plaats gegrepen, waardoor 10 menschen het leven hebben verloren; 5 zijn verwond geworden, terwijl slechts 3 personen ongedeerd zijn gebleven.

Samarang. — Op den 26sten Januarij jl. is de tabaksschuur te Karang-manis, van de onderneming Benawangan, door een hevigen windvlaag voor ²/₃ gedeelte omvergerukt, bij welke gelenheid mede twee Javaansche woningen in genoemde dessa zijn omgewaaid.

Bij dit ongeval zijn echter geene ongelukken vergevallen.

Kadoe. — Op den 16den en 17den Januarij hebben in het regentschap Magelang, twee ontzettend hevige windhoozen gewoed, vergezeld van zwaren regen, bliksem en onweder, waardoor volgens opgave 59 inlandsche woningen, 283 klapper-, djati-, nangka- en andere boomen, benevens een zeer groot aantal koffij-boomen omgewaaid zijn.

Eene vrouw heeft bij deze gelegenheid het leven verloren, terwijl de schade, welke aan materieel aangebragt is, begroot wordt op p. m. *f* 1500.

Probolinggo. — Wegens de voor den tegenwoordigen tijd van het jaar heerschende ongewoon aanhoudende droogte verkeeren de reeds met padi beplante sawahvelden in een zeer kwijnenden toestand, terwijl de padi op de zaadbeddingen, ofschoon een meer dan voldoenden wasdom bereikt hebbende, uithoofde van gebrek aan water niet kan worden overgeplant.

Mogt in deze ongunstige weersomstandigheden niet spoedig eene verandering komen, dan is het te vreezen, dat de padi-oogst van dit jaar bedroevende resultaten zal opleveren.

Ook op de suikerrietaanplant oefent deze aanhoudende droogte een zeer ongunstigen invloed uit.

Kort Overzigt *van de verrigtingen der Ingenieurs van het mijnwezen (ten vervolge van ons nommer 9 Januarij jl.).*

Sumatra's Westkust. Benkoelen. — De ingenieur der 3de klasse P. van Dijk bleef gedurende de maand November werkzaam, als lid der kommissie van onderzoek, omtrent de vereischte middelen voor den aanleg van land- en waterwegen tot afvoer van steenkolen uit het binnenland van Benkoelen naar zee.

Wester-afdeeling van Borneo. — Te Man-fo-pi, bij het riviertje Dajak, bleven gedurende de maand December een vijftal inlanders werkzaam voor het in orde houden der reeds aangelegde werken.

Een paar togten, door den ingenieur der 2de klasse R. Everwijn, naar de zijde van Thew-thoe-kong gedaan, met het doel om nieuwe kopererts vindplaatsen op te sporen, deden niets belangrijks kennen.

Eiland-Banka. — In het distrikt Blinjoe deed de ingenieur der 2de klasse J. E. Akkeringa in de maand December de reeds aangevangen boringen aan de mijn no. 5 voortzetten.

In Ajer Sabar werden 17 boringen verrigt en het terrein der mijn no. 19 werd gedurende eenige dagen met den tsjam onderzocht.

Veelvuldige regens bemoeijelijkten gedurende de geheele maand de werkzaamheden en waren de vermoedelijke oorzaak van vele ziektegevallen onder het werkvolk.

In het distrikt Soengei Liat deed de ingenieur P. H. van Diest eenige opmetingen, terwijl men tot het einde van December kleine onderzoekingen uitvoerde, hoofdzakelijk in het belang van enkele min gunstig werkende mijnen. (*Jav. Ct.*)

Soerabaija, 1 Februarij. Men schrijft ons van Japara: Zekere mejufvrouw N., overland reizende van Soerabaija naar Samarang, nam te Patti haren intrek bij den wedhono en verzocht dit inlandsch hoofd om haar aan transportmiddelen te helpen voor de doorreis naar Samarang, doch zij zeide daarvoor geen geld over te hebben.

De wedhono heeft toen om van haar verlost te zijn, een karretje ter harer dienste gehuurd en eenig geld voorgeschoten, onder voorwaarde, dat zij het rijtuig slechts zou mogen gebruiken tot op de grens van Patti en Koedoes, van waar de karvoerder het karretje zonde moeten terug brengen naar Pattie, terwijl mejufvrouw N., zich alsdan van een ander transportmiddel zoude voorzien. [1] Na eenige dagen kwam de karvoerder echter zonder het voertuig terug met de boodschap dat de njonja hem mishandeld en genoodzaakt had te voet terug te keeren, terwijl zij het karretje voor zich behield om daarmede de reis voort te zetten. — Meer dan eene maand is thans reeds verloopen zonder dat men iets hoort van de Njonja of van het karretje. — Het ziet er treurig uit, wanneer de inlandsche hoofden op dergelijke wijze worden ontmoedigd en afgeschrikt om hulp aan reizigers te verleenen.

— Men klaagt algemeen over gebrek aan regen en water voor de rijstvelden, zoodat men van den aanstaanden rijst-oogst niet veel verwachting koestert, terwijl de rijst, hier gewoonlijk kostende *f* 3 of *f* 4, thans per pikol voor *f* 8½ wordt verkocht. — Het plegen van diefstallen is aan de orde van dag en wordt aan de tegenwoordige duurte der rijst toegeschreven, waarvan de marktprijs van dag tot dag hooger stijgt.

Ook in deze en andere residentien is het gebrek aan regen groot, en worden de sawah's bedreigd. — Mogten derhalve overal doeltreffend maatregelen worden genomen, die meer zullen helpen dan het prevelen van gebeden der Mohammedaansche priesters om regen.

(*Oost post.*)

Makasser, 25 Januarij. Wij vernemen uit de N. Dist. dat in den laatsten tijd over alle riviertjes zeer fraaije houten bruggen met leuningen zijn geslagen, langs de wegen boomen zijn geplant, en meer andere doelmatige verbeteringen zijn tot stand gebragt, — zoodat men thans waarlijk met genoegen daarheen een pleiziertogtje zoude maken.

Dank zij den Assistent-Resident *Wijnmalen*, voor zijne onvermoeide pogingen om zoodoende de kommunikatie te bevorderen, en den elève der landelijke inkomsten *Voll*, te *Segeri*, voor zijne onafgebrokene surveillance, bij deze werkzaamheden aan den dag gelegd.

(*Mak. Weekblad.*)

POLITIEK OVERZICHT.

Haarlem, 6-20 Dec. Duitschland heeft deze week een van zijn grootste mannen verloren. In zeventigjarigen leeftijd is Bunsen overleden. Het is hier niet de plaats om den grooten letterkundige waardig te prijzen, maar wél mogen wij den krachtigen man herdenken, die, toen in het laatste tiental jaren allen zwegen, zijn stout protest tegen den gang der zaken in Duitschland luide deed hooren, en de »teekenen der tijden" met zijn volk besprak. Zekerlijk had Alexander von Humboldt meer dan eens gelegenheid om smakelijk te lagchen over de utopieën van den theologischen vrijheer, en wij gunnen hem van harte die pret, maar toch kunnen wij niet nalaten op te merken, dat diezelfde von Humboldt beter herinnering had nagelaten, wanneer hij het voorbeeld van Bunsen gevolgd, en openlijk een krachtig woord van afkeuring had gesproken over den reaktiegeest die toenmaals heerschte. Het is, wel is waar, gemakkelijker nu en dan met een enkel scherp en geestig woord over tafel den tegenstander tot zwijgen te brengen, maar edeler is het zich van de lieden, die men niet achten kan, te verwijderen, en dus met eigene positie en persoon de betere partij te versterken. Dit deed Bunsen. Wat ook zijn fouten als te theoretisch staatsman mogen geweest zijn, voor één éénen en waarlijk eenigen stap is Duitschland hem nog altijd dankbaar. Hij is de eerste geweest die de reaktie sinds 1850 aangevallen en betere tijden heeft voorspeld. Bunsens leven was een geheel, een kompleet leven. Zijn werkzaamheid in literatuur en politiek is de verwerkelijking van een levensbeschouwing geweest. En die levensbeschouwing was vervat in deze gedachten: Er bestaat een zedelijke wereldordening, God regeert naar een vast plan het streven der menschen; de taak van elk individu is het om dit te erkennen, alle zelf-zucht te overwinnen, en vrijwillig zich aan te sluiten aan het goddelijk geheel: voor de volken is dan ook de waarborg voor de vrijheid niet gelegen in verstandsbegrippen, maar alleen in den zedelijken grondslag en zedelijke ontwikkeling. Deze gedachte was het, die hij telkens en telkens aan zijn volk voordroeg. Hoe eenvoudig ze klonk, zoo was het toch geen gemakkelijke zaak, die waarheid uit de sophisterijen van een Stahl en anderen te redden. Het recht van 't geweten, en dus de rechten van 't individu op godsdienstige, staatkundige vrijheid en zelfstandigheid werden door Bunsen voor goed in Duitschland weder gevestigd.

Dat een Pruissisch staatsman uit de geschiedenis geen lessen voor het tegenwoordige weet te trekken, heeft Cavour in zijn nota aan von Schleinitz overtuigend getoond. Men herinnert zich dat Pruissen een zeer uitvoerige nota aan Sardinië had gezonden over den gang der zaken in Italië, en speciaal over de interventie van Sardinië in den Kerkelijken staat en in Napels: in welk staatsstuk de beginselen van de legitimiteit verdedigd en ontvouwd waren. Cavour nu heeft daartegen een antwoord ingeleverd, en zeer malicieus wordt de geheele geschiedenis opgeroepen, om het stelsel van von Schleinitz te bestrijden. Heeft Holland 't internationale recht geschonden, toen het Willem III naar Engeland liet vertrekken? Heeft Lodewijk XIV onregt gepleegd, toen hij den opstand van Hongarije ondersteunde? Was het bezijden het recht, toen Lodewijk XVI Noord-America hielp? Hebben Engeland, Frankrijk en Rusland tegen het volkenrecht in Griekenland ondersteund tegen Turkijën? — Dus vraagt zeer onbescheiden de Sardinische minister — en deze vragen, daar zij historieel zijn, geven zeker den Pruissischen minister stof tot overweging. Wij hopen dat die overdenking hem tot het erkennen moge leiden van de eenvoudige waarheid, dat er een nieuwe legitimiteit begint, die juist niet op de willekeurige bepalingen der vorsten is gebouwd, maar op de rechten en plechtig verklaarde wenschen der volken zal steunen. Ten minste dit is de slotsom der overwegingen van het Sardinisch, nu haast Italiaansch, ministerie.

Het pleit zeer zeker voor den politieken zin der Fransche liberalen, dat zij toch niet aarzelen de koncessies des keizers, hoe weinig zij ook beduiden, aan te nemen. Vooral de jonge liberale school houdt zich uitnemend. Haar beste woordvoerders, Prévost Paradol en Peyrat worden niet moede hun landgenooten te bewegen om aan een nobele diskussie deel te nemen. Ook de oudere liberalen schijnen de hun aangeboden hand te willen aannemen: zij vooral hebben wel eenigzins noodig zich te rehabiliteeren sints hun dubbelzinnige houding tegen Italie: en Saint Marc Girardin, de altijd frissche, geestige en pikante hoogleeraar en oud-député gaat hun voor. Zoo even heeft hij een brochure uitgegeven, waarin de verkregen resultaten worden getoetst en aangenomen. Een optimistisch gezind vriend zou dus misschien nog niet geheel aan de toenadering der liberalen tot het keizerrijk vertwijfelen, vooral wanneer hij 't huwelijk had bijgewoond van de dochter van Cuvillier-Fleury, den redakteur der Debats. De twee getuigen van de bruid waren Thouvenel (haar oom) minister van Buitenlandsche zaken — en . . . Guizot.

Dus werkt aanvankelijk het dekreet van keizer Napoleon: — welke zijn daarentegen reeds nu de gevolgen van het besluit van Oostenrijks keizers van den 20 October? Een algemeene ontbinding en verwarring, veel erger dan ooit te vóren is het onmiddelijke resultaat geweest. Het eenvoudig toegeven aan de eischen van Hongarije, het terugwijken voor elke bedreiging, het op middeleeuwsche wijze organiseeren der provinciale statuten heeft zijn vruchten gedragen. Eindelijk schijnt men in Weenen te begrijpen, dat men met halve maatregelen niet veel uitricht, vooral wanneer men niet als Napoleon tevens de macht in handen heeft. Diens halve maatregelen worden als door een overwinnaar gegeven, Oostenrijks transaktien worden als van een overwonnen kampvechter geëischt. En de volksstem is allengs luider geworden, heeft meer gevorderd, zoodat de keizer ook aan die luide kreten gemeend heeft te moeten toegeven. Het besluit is nu genomen dat een liberaal minister de taak op zich zal nemen, die graaf Goluchowski niet heeft kunnen volbrengen. Die liberale minister is de ridder von Schmerling. Men herinnert zich nog het oogenblik toen de aartshertog Johan van Oostenrijk, tot rijksvikaris door het Duitsche parlement van 1848 benoemd, in Julij van dat jaar zijn eerste rijksministerie vormde; de prins van Leiningen was president-minister, Robert von Mohl werd minister van Justitie, Beckerath zou de financiën beheeren, en als minister van binnen-en buitenlandsche zaken trad de ridder von Schmerling op. Hij was toen nog niet oud (in 1808 is hij geboren) en zijn oppositie tegen Metternich, en zijn groote welsprekendheid hadden hem tot een der eerste figuren van Oostenrijk gemaakt. In Frankfort wist hij zijn positie meesterlijk te vervullen, even heftig tegen de demokraten als vast tegenover de reaktie behoorde hij daar tot de beste liberalen. Doch bij het uiteenspatten van het parlement ging ook von Schmerling weder naar Oostenrijk. Toen daar een konstitutioneel ministerie in 1849 werd gevormd, werd hem daarin een plaats als minister van justitie gegeven, maar weldra begon de reaktie, en von Schmerling trad af: in rechterlijke betrekking was hij nu het land nuttig, totdat 't feest van Schiller, dat ten vorigen jaren alle harten en hoofden van Duitschland nog eens weder warm maakte, ook hem oude idealen voor den geest bracht, en hij weder opentlijk een rede hield over Duitschlands vrijheid en Duitschlands kracht. Van dit oogenblik af heeft het volk steeds naar hem gezien, en de volkswil heeft hem thands minister gemaakt. Men zegt dat hij zijn programma reeds aan den keizer heeft voorgelegd: de afschaffing van het konkordaat, het vernietigen der reeds uitgevaardigde provinciale statuten, de gelijkheid voor de wet van alle godsdienstige gezindten, en het invoeren van een algemeene rijkskonstitutie zouden de hoofdtrekken van dat programma wezen. Hoe het zij: dit is zeker dat een wezentlijk ander regeringsbeleid in Oostenrijk zal beginnen.

Maar is het niet voor de vorsten een ongunstig voorteeken, dat de kamer te Hessen-Kassel zich onwrikbaar heeft getoond, en daar zij onwettig was bijeengeroepen zich niet als kamer heeft willen konstitueeren? Treedt de Saxische vertegenwoordiging niet op dezelfde baan, nu zij de regering wil noodzaken de standen vooreerst af te schaffen, en is door haar tevens niet een motie opgeworpen ten voordeele van Keur-Hessens volk? Doch waartoe meer — de tijden van 1848 zijn weder in ieders geheugen, telkens wordt de herinnering er van opgewakkerd: — juist dezer dagen, 8 December, wordt ook de groote doctrinair dier revolutie, de Bonnsche hoogleeraar F. C. Dahlmann, de schrijver van "die Politik" begraven. Hij ruste zacht.

Het is en blijft een onmogelijk streven om de wijzers van het werelduurwerk vast te zetten. — Deze zoo eenvoudige gedachte wordt eigenlijk in Europa alleen slechts door Engeland goed begrepen en in praktijk gebracht. Terwijl Duitschland altijd op twee gedachten blijft hinken, en Frankrijks politiek meestal alleen dàarom zoo ver gaat, omdat zij niet weet waarheen zij gaat, schrijdt Engeland aanhoudend en veerkrachtig voort zonder weifeling en zonder omzien. Het leven der meest konservatieve Engelsche staatslieden heeft daarom toch altijd nog een anderen plooi dan dat der behoudsmannen van elders. Wij dachten daaraan toen ons de dood van Lord Aberdeen dezer dagen werd bericht. Hier heeft men nu een edelman die langen tijd Metternich tot vertrouwden vriend had, wien Louis Philippe in zijn laatste dagen als koning zoo gaarne son cher Aberdeen noemde — en toch welk een onderscheid tusschen zijn werkzaamheid en dat der konservatieve staatslieden van het vasteland. George Hamilton Gordon, graaf van Aberdeen, was op zijn 29ste jaar in 1813 Engelsch gezant te Weenen, waar hij Oostenrijk voor goed tot de koalitie tegen Napoleon moest doen toetreden. Het gelukte hem; en met de geallieerde legers trok hij binnen Parijs, terwijl hij medeonderteekenaar werd van de op 1 Junij 1814 met Lodewijk XVIIIde gesloten vrede. Nadat hij dus de restauratie op het vasteland had helpen bewerkstelligen, ging hij in het Hoogerhuis de tory-politiek stijven; hij sprak en ijverde tegen de emancipatie der katholieken, tegen het opheffen der koornwetten, tegen de erkenning der Zuid-Americaansche staten. Een kort oogenblik, van 1828 — 1830, was hij onder Wellington minister van buitenlandsche zaken en zijn konservatieve politiek bleef hij volhouden. Allengs echter sinds het jaar 1835 kon er een merkbare wijziging in zijn denkwijze worden bespeurd. Zonder zijn behoudbeginsels op te geven begon hij toch tegelijk met Sir Robert Peel te begrepen, dat het oude alleen dan mocht behouden worden, wanneer het nog proefhoudend bleek te zijn. Vooral werd dit merkbaar toen hij in 1841 ten tweeden male als minister van buitenlandsche zaken optrad, nu in het ministerie Robert Peel. Terwijl hij van ganscher harte de binnenlandsche politiek van

[1] Itoe wedhono ada banjak kasian soenggoeh sama itoe njonja.
Noot des zetters.

Peel steunde, bewerkte hij vooral de entente cordiale tusschen Frankrijk en Engeland, begrijpende dat dit verbond den toon moest aangeven in de stemming van Europa. En toen hij, na in 1846 afgetreden te zijn, in 1852 het koalitieministerie vormde, was hij wel een der meest behoudende der Engelsche staatslieden, doch moest tevens den oorlog verklaren aan het vaste bolwerk der legitime restauratie-politiek, aan Rusland. Men weet dat de leiding van dien oorlog een krasser man vorderde en dat hij voor Palmerston moest wijken. Zulk een leven echter als van Aberdeen is het meest sprekende voorbeeld van dien invloed, dien de tijdsontwikkeling op Engelsche staatslieden heeft: zij willen niet wijzer zijn dan de geschiedenis, zij volgen leidend den tijd. Voor het overige was Aberdeen een der wetenschappelijkste en degelijkste politieke mannen van Engeland; hij was de bijzondere vriend en raadsman van koningin Victoria: uitstekend moderateur der Engelsche politiek was hij juist een man voor het aristokratische Hoogerhuis.

Terwijl zoo het Hoogerhuis een van zijn beste sieraden verliest, verrijkt zich het Lagerhuis weder met een persoonlijkheid, welke het in de laatste jaren had moeten missen. De verkiezing van Southwark, het vlek dat Charles Napier tot vertegenwoordiger had, is afgeloopen, en na een der luidruchtigste en onstuimigste verkiezingen, waarvan Engeland heugenis heeft, is tot parlementslid benoemd de bekende Layard. Men herinnert zich hoe deze door zijn opgravingen te Niniveh zoo beroemde orientalist, vroeger sekretaris van de Turksche ambassade van Lord Stratford, zich in December van 1854 aan het hoofd der beweging in het parlement had geplaatst, om een zoogenaamde administrative hervorming te verlangen. De rampen van het Engelsche leger in den Krim-oorlog werden tot aanleiding genomen, en het doel was — het bestaande overwicht der aristokratie te verbreken. Doch die oude aristokraat Lord Palmerson wist den heftigen aanval te weerstaan, wist Layard uit 't parlement te werken, maar — het zij ter zijner eere er bijgevoegd, — wist ook zóó te handelen dat aan de verwijten van Layard haar recht werd ontnomen: want én leger èn administratie hebben nimmer in zoo goeden toestand zich bevonden als nu. Thands treedt Layard, wien iedereen nog altijd een eerste rol op het staatstooneel blijft voorspellen, weder in het parlement; hij is 43 jaar, heeft in zijn speeches als kandidaat te Southwark zich voor de tegenwoordige politiek van het ministerie Palmerston verklaard: zijn vroeger wel wat onvaste en zwevende aspiratien hebben zich tot scherp geformeerde eischen vervormd; men mag met recht iets van hem verwachten.

Want om zich op de hoogte te handhaven die het nu heeft bereikt, zal Engeland welhaast nieuwe mannen noodig hebben. De leidende ministers zijn oud, zij ook kunnen den wijzer hunner dagen niet terug zetten, en hoe zij ook woekeren met hun gaven, een nieuw geslacht moet toch allengs hun taak overnemen.

Aardig is anders het feit, dat ook Frankrijks keizer tot gezant aan de grijze lords Palmerston en Russell een zijner oudste staatslieden, reeds bekend onder Napoleon I, den graaf de Flahault heeft gekozen: die graaf, zelf met een Engelsche pairesse gehuwd, is reeds door zijn persoon een waarborg van de verdere zamenwerking van Engeland en Frankrijk: voorzeker na al wat zij gezien hebben zullen die ouden van dagen het woord van lord Aberdeen zich dikwijls te binnen brengen: dat er eigentlijk slechts twee groote mogendheden zijn: Engeland en Frankrijk, "all the rest being only great weaknesses however big their look or bullying their language".

De vruchten van die zamenwerking zijn in China te zien. Zonder slag of stoot is Peking ingenomen: en voor degenen die vreesden wat of de twee mogendheden wel met dat China zouden doen, is het een heugelijke tijding dat de vrede met den keizer van het Hemelrijk geteekend is, en duren zal . . . tot zoolang de Chinezen van hun angst weder zijn bekomen.

Nog beter bewijs der meer vaste toenadering van Frankrijk tot Engeland is te bespeuren in het besluit voor eenige dagen door Napoleon III uitgevaardigd, strekkende om de formaliteit der passen voor de Engelschen die naar Frankrijk reisden weg te nemen. Met den grootsten dank wordt dit cadeau in Engeland aangenomen, en ook wij als Nederlanders kunnen niet nalaten het als een bonne fortune te beschouwen. Vooreerst toch zal een afschaffing der passen voor Engelschen wel een algeheele afschaffing der passen in Frankrijk met zich mede brengen: want men zal toch niet van ieder Engelschman kunnen vorderen, dat hij eerst bewijst het te zijn: en dan zullen de andere natien, en dus ook wij, den algemeenen stroom wel moeten volgen, nu Frankrijk en Engeland dien koers inslaan.

Canning was altijd willens om America als derde lid in dat verbond van Frankrijk op te nemen, en pleegde dan van den driehoek der vrijheid te spreken. Doch het zal nog vooreerst wel wat duren, eer die droom zich verwezentlijkt heeft. America heeft nog te veel met zich-zelf te doen, eer het naar buiten kan werken. Toch schijnt ons die algemeene woeling en scheuring, die thands er plaats heeft een verblijdend teeken toe. Wel gelooven wij geenszins dat de keuze van den anti-slavernij-gezinden Lincoln tot president reeds nu in het zuiden de slavernij zal doen verdwijnen, maar het noorden heeft door die keuze getoond, dat het liever alleen den rechten weg, dan te zamen met het zuiden een verkeerden wil betreden. Twee groote gevolgen zijn dan al dadelijk te voorzien, 1o het zuiden zal niet meer vooruitgaan en 2° tegenover het buitenland zal men eene andere politiek gaan voeren, geen vrijbuiters, geen annexien om slaventerritorien te hebben zullen meer worden toegelaten, het coquetteeren met Rusland zal ophouden. Voeg hierbij hoe met Lincoln een nieuwe administratie zal komen, daar elk president een geheel stel nieuwe ambtenaren medebrengt, en 't praktisch uitwerksel is te voorzien. Of Zuid-Carolina, dat thans de afscheidingsvaan omhoog heft, krachtig genoeg zal wezen, om die banier omhoog te blijven houden, zal later blijken: de oude president Buchanan, anders zoo voor de slavernij gezind, schijnt Carolina's ijver zeer euvel te duiden, ten minste in zijn zoo even verschenen boodschap predikt hij voor alles 't vasthouden aan de Unie.

Terwijl zoo in America meer dan ooit van scheiding en afscheuring wordt gesproken, gaat het éénheidswerk van Italië vast voort. Het ontwerp van Minghetti heeft schier overal bijval gevonden, en is het krachtigste protest tegen de verwijten van Mazzini. Gij gaat Italië op de leest van Piemont schoeijen, dus riep hij den Turijnschen ministers toe, gij miskent de eigenaardigheid der verschillende landsgewoonten en zeden — en zie, het eerste wat dit ministerie doet, is aan elk der provincien en gemeenten van Italie de meest volmaakte autonomie toetestaan. Slechts één ding wordt gecentraliseerd, en tot het uiterste — te weten het leger: want of alles in het volgende jaar zoo vreedzaam zal afloopen, als in de dezer week te Parijs verschenen brochure (Keizer Frans Joseph I en Europa) is aangeraden, daaraan twijfelen en met recht de meesten. Hoezeer iedereen het wenscht, hoezeer de Engelsche natie als een echte deelgenoote van de firma Purse Pocket and Co. er op aandringt, toch gelooven wij niet dat Oostenrijk zijn Venetie zal verkoopen. Die het aan den Oostenrijkschen keizer nu het sterkste aanraden, zouden het hem later zelven het hardst verwijten. Het lot der volken wordt meestal niet door 't tellen van muntspecien, maar door het stroomen van 't bloed beslist. Een andere vraag is het of de zoo even gemelde brochure niet het eerste lid is van een dilemma, dat Keizer Napoleon aan Oostenrijk stelt, "òf vrijwillig: of gedwongen, en zoo dit het geval, ware dan zou Oostenrijk ten langen leste wel moeten toegeven: want telkens als de keizer te Weenen roept: Vénise est encore, à moi — klinkt de echo van Parijs: "Parce qu'un Français vous l'a laissée.

NEDERLAND.

(*Van den partikulieren korrespondent van den Java-bode.*)

(*Slot.*)

Tot vergulding van de bittere pil, die de heer Rochussen heeft moeten slikken, is door een zeer groot aantal handelshuizen in Rotterdam en Amsterdam een adres gerigt aan Z. M. den Koning, waarin zijne politiek ten opzigte van het kultuurstelsel wordt voorgestaan. Dit baat evenwel niet meer. »Bak mij een koek, wanneer ik dood ben!"

Hoe dat adres is opgenomen weet ik niet; wel is het bekend dat Z. M. de afstemming der begrooting van hoofdstuk XI afkeurde, en velen willen dit ook afleiden uit de houding, die de koning aannam, toen hem de lijst van kandidaten voor het lidmaatschap van den hoogen Raad werd aangeboden. Z. M. nam die lijst aan, zonder de kommissie, die ze hem aanbood, en waaronder vijf tegenstemmers waren, aan te spreken. Dit schijnt zonder politieke beteekenis, maar toch heeft het beteekenis, als men in aanmerking neemt, dat de eventuele toespraak bij zoodanige voordragt in den Ministerraad wordt vastgesteld. Dat de grief niet tegen het personeel der kandidaten was, blijkt uit de lijst hunner namen. Het vijftal kandidaten bestaat uit de heeren Elias, lid van het provinciaal hof van Noordholland, Philip van den Broecke, rijks advokaat te Middelburg, Heemskerk Az., regter in de regtbank te Amsterdam en lid der tweede kamer, Schmolck, lid van het provinciaal hof van Zuidholland, en de Vries, lid van de regtbank van Amsterdam. Tot dus verre is de benoeming niet geschied. maar het lijdt geen twijfel of de eerst voorgedragene zal wel de benoemde wezen.

Het opmaken van die lijst van kandidaten geschiedde in eene avondzitting in de week, waarin de hoofdstukken der begrooting werden behandeld. De diskussien daarover deelde ik u voor een deel reeds mede; die welke na den negenden December gehouden werden, waren, met uitzondering van de besproken over het XIde hoofdstuk van minder gewigt. Hoofdstuk V werd met 59 tegen 12 stemmen aangenomen, nadat er, bij amendement, eenige posten waren uitgeligt of verminderd, onder anderen ook die voor het Groot Nederlandsch Woordenboek. Dat professor de Vries met die wegschrapping weinig is ingenomen, spreekt van zelf, en eenige leden van de leydsche maatschappij van letterkunde wenden dan ook alle pogingen aan, om van regeringswege dat vergrijp aan het danaiden vat te doen goedmaken. Eene kommissie ging bij den minister van binnenlandsche zaken op audientie, maar op een dag, dat de minister haar niet ontvangen kon, en toen zij den uitslag van die vruchtelooze reis naar 's Hage mededeelde, beweerden de leden, van wie zij haar mandaat had bekomen, dat zij slechts last hadden gegeven om audientie te vragen en niet om op audientie te gaan, en nu leggen de leden der leidsche maatschappij, die dezen stap ten voordeele van het woordenboek wenschten te doen eeniger mate overhoop. Of door den minister van Binnenlandsche zaken door eenigen maatregel het besluit van de kamer krachteloos zal worden gemaakt, moet de toekomst leeren.

Dat krachteloos maken van een besluit der kamer is geenszins eene onmogelijkheid. Ook hier zou het zeer eenvoudig in zijn werk kunnen gaan, al streed het ook met de uitgedrukte meening der kamer. ƒ8000 werden er bij de begrooting aangevraagd tot ondersteuning van wetenschappelijke ondernemingen; ƒ 4000 is er op geschrapt met het oog op het Nederduitsch woordenboek en het werk over de insekten; maar ƒ 4000 zonder regtstreeks aangewezen bestemming blijven over. Welnu, de minister hebbe die slechts beschikbaar te stellen voor de beide genoemde ondernemingen.

Zoo iets is meer geschied. Voor eenige jaren onder den minister Donker Curtius werd er ƒ 1000 verhooging aangevraagd voor de traktementen der ambtenaren van justitie, ten behoeve van den sekretaris generaal, de kamer weigerde die som; nogtans was bij koninklijk besluit die verhooging van traktement verleend, en de minister vond het bedrag op de traktementen van het verdere personeel. Later werd diezelfde ambtenaar ontslagen door den minister van der Brugghen; een van diens opvolgers droeg een wachtgeld van ƒ 2000 voor den voormaligen ambtenaar voor, de kamer weigerde die som, omdat de zaak duister was; dit maal is zij toegestaan met 33 tegen 32 stemmen. Het voorgevallene met dien ambtenaar behoort dan ook tot de onopgeloste gebeurtenissen in den kring der bureaukratie, maar de geschiedenis is te lang geleden om ze in het breede op te halen.

De begrootingen van justitie, de eerediensten en marine werden zonder eenigen belangrijken tegenstand aangenomen. Wat de laatste betreft, door onderscheidene leden van de kamer werd er op aangedrongen, dat de minister de waarheid zou huldigen in hetgeen hij mededeelt, want het departement van marine ligt onder den reuk, dat men daaromtrent maar wat aan de kamer wijs maakt. Het zou mij niet voegen dat verwijt vol te houden, maar de officieele voorstelling van de zaken verschilt altijd zeer van de officieuse, moet men de eerste de juiste achten, dan is de laatste onjuist, men mag kiezen. In Japan zou men zeggen, dat buitenkant alles perfekt in orde was, maar binnenkant er heel wat op viel aan te merken.

Den uitslag der stemming over het hoofdstuk financien meldde ik reeds. Bij de behandeling van die begrooting werd door een paar leden nogmaals op de staatkunde van den Minister president gewezen.

De heer Thorbecke zeide bij die gelegenheid, naar aanleiding van het woord vertrouwen betwelk gebezigd was:

»Ik moet een oogenblik bij dat woord stilstaan, zegt spreker. Ik heb meer dan eens het beginsel voorgestaan dat men eene begrooting kon en in de meeste gevallen ook moest aannemen van den politieken tegenstander, zoo in die begrooting geene redenen van afkeuring gelegen zijn. Ik heb in de afstemming, alleen omdat het ontwerp van den tegenstander komt, steeds gezien de leus in Engeland gevoerd in partijzieken tijd, in een tijd van koterie-ziekte, toen men geen maatregel aannam, alleen omdat hij kwam van de tegenpartij. Maar wanneer het maatregelen betreft die niet dezen of genen man raken, maar waar het de vraag is van politieke moraliteit, dan is het geheel iets anders. Wanneer ik sta tegenover eene politiek, die morele zwakheid en karakterloosheid aan den dag legt, die zich met alle elementen, hoe ongelijksoortig ook, vereenigt, even bereidwillige dienaresse van reaktie is als van vooruitgang, wanneer de berekening vermoedelijk succes oplevert,— als ik sta tegenover eene parasitische politiek, omdat zij zich slingert om elk gezag, om elk belang, en waarom? om naar boven te komen, — als ik sta tegenover dergelijke politiek zonder waarborg voor den dag van morgen, zonder morelen invloed en met een ruim geweten,.... als ik tegenover zulk eene politiek sta, waar ook, hetzij in mijn kamp, hetzij in het kamp van mijn tegenstander, ik zal afstemmen."

Die korte woorden karakteriseren geheel de rigting van de konstitutionele partij. Zij moge soms al eenige overdrijving in haar streven aan den dag leggen, eerlijk en open is ze en konsequent in hare beginselen.

De heer van Hall weigerde evenwel den strijd te aanvaarden: hij behoefde ook niet meer te strijden, hij wist dat hij de meerderheid van *stemmen* vóór zich had; de meerderheid van *stemmen*, maar niet van de stemmenden, en de heer Mackay voegde hem dan ook maar al te regt toe: tel de stemmen niet alleen, maar weeg ze ook.

Ook de begrootingen van oorlog en der onvoorziene uitgaven werden aangenomen. Bij de behandeling der eerste werd door den heer Dommer van Poldersveldt een amendement voorgedragen, om voor het geretancheerde kamp te Nijmegen de gevraagde som van ƒ 400,000 te weigeren. Dat amendement werd echter verworpen op grond dat dit kamp noodzakelijk is voor de verdediging des lands. Het budget werd aangenomen met 48 tegen 20 stemmen.

De beraadslaging over de middelen leverde weinig belangrijks op; ook deze werden goedgekeurd en nadat eenige onderwerpen van ondergeschikt belang waren afgedaan en de kredietwet voor het departement van kolonien was aangenomen, ging de tweede kamer uit een.

Thans is de eerste kamer nog vergaderd, zij heeft de begrootingswetten tegen donderdag den 27sten dezer aan de orde gesteld: en zal die waarschijnlijk vrijdag hebben aangenomen, zoodat ons kabinet, althans weder eenige maanden zal blijven gelijk het is, behouders de verwisseling van der heer Rochussen met eene andere koloniale specialiteit. Het is volgens sommigen te vrezen, dat die verwisseling slechts eene verwisseling van naam zal zijn — in een volgenden zal ik welligt meer daarvan kunnen zeggen.

— Men schrijft uit 's Gravenhage aan de *A. Ct.*: Als aanstaand Gouverneur-Generaal in Oost-Indië wil men, dat aan den heer G. L. Baud, oud-Minister, voorstellen dienaangaande zouden gedaan zijn.

— Men wil, dat dezer dagen een behoeftig werkman, Jacob Jaspers, die twee kinderen uit de gracht aan de Loosduinsche brug haalde, schitterend beloond werdt. De vader van een der kinderen, een welgesteld man, schonk den redder, die niet zwemmen kon, en dus zijn leven gewaagd had, de kapitale som van 50 cents, zegge een halven gulden!

FRANKRIJK.

Parijs, 21 Dec. De *Moniteur* bevat het besluit, waarbij de volgorde in rang der ministers wordt geregeld, als volgt: graaf Walewski, minister van staat; de heer Baroche, minister zonder portefeuille; de heer Magne, minister zonder portefeuille; de heer Rouher, minister van landbouw, koophandel en publieke werken; maarschalk Vaillant, van het huis des keizers; de heer Billaut, minister zonder portefeuille; de heer Rouland, minister van openbaar onderwijs en eeredienst; de heer Delangle, zegelbewaarder, minister van justitie; graaf de Persigny, minister van binnenlandsche zaken; maarschalk graaf Randon, minister van oorlog; graaf de Chasseloup-Laubat, minister van marine en kolonien; de heer Thouvenel, minister van buitenlandsche zaken; de heer Farcade, minister van financien.

— Men verzekert, dat er in de Lazarokerk te Rome, in de bus, bestemd voor den St. Petruspenning, niets anders is gevonden dan eenige papiertjes, waarop »leve Victor Emmanuel!" »Leve Italië! Leve Piëmont!" enz. geschreven stond.

Parijs, 23 December. Naar men zegt, heeft de Oostenrijksche gezant alhier namens zijne regering aan den heer de Thouvenel bepaaldelijk gevraagd, of men aan de brochure *Keizer Frans Joseph I en Europa* al dan niet

een half officieel karakter moest toeschrijven. Hierop moet de heer de Thouvenel geantwoord hebben, dat het Fransche gouvernement niet in de uitgave van dat stuk gemengd was en dat hij tevens deze gelegenheid waarnam, om nogmaals te verklaren, dat het gouvernement niet de minste verantwoordelijkheid daarvan op zich neemt en de omtrent dit geschrift in de dagbladen geplaatste artikelen eenig en alleen moeten beschouwd worden als de uitdrukking van het bijzonder gevoelen der bladen

De *Constitutionnel* bevat thans een derde artikel van den heer Grandguillot over Oostenrijk en Venetie, waarin de schrijver zich meer bijzonder bepaalt tot eene nadere uiteenzetting van hetgeen de bovengenoemde brochure zegt omtrent den tegenwoordigen toestand van Venetie-zelve, in verband tot het Oostenrijksche financiewezen.

Ofschoon velen in de verwachting verkeerden, dat de heer Fould, na zijne aftreding, met den keizer welligt op een minder intiemen voet zou staan, schijnt dit juist het tegendeel te zijn; althans Z. M. heeft hem niet alleen na dat tijdstip herhaaldelijk zijne sympahtie te kennen gegeven, maar daartoe zelfs opzettelijk een bezoek bij hem afgelegd. In de beroemde fabriek der Gobelins worden op dit oogenblik ook twee schitterende tapijten vervaardigd, die Z. M. hem ten geschenke zal aanbieden. Bovendien weet men, dat de keizer hem bij zijne aftreding den titel van hertog heeft aangeboden. En wat den heer Magnus betreft, ook deze heeft zich waarlijk niet over Z. M. te beklagen. Hij heeft nu het hotel betrokken, hetwelk de keizer voor een som van 600,000 francs voor hem heeft aangekocht, terwijl Z. M. nu nog 100,000 francs voor de inrigting en het ameublement van dit gebouw heeft gegeven. Neemt hierbij in aanmerking dat het traktement van dezen minister, hetwelk aanvankelijk 100,000 francs bedroeg, reeds tot 150.000 francs was opgevoerd, dan moet men toch zeggen, dat het zoo kwaad niet is Fransch minister te zijn, als men het maar op den duur met den keizer weet te vinden.

SPANJE.

Men hoort nog altoos van vrij ontstuimige diskussien in de kamer der afgevaardigden te Madrid. Zoo heeft de heer Rivero in eene der laatste zittingen weder een hevigen aanval tegen het ministerie gerigt, waarbij de minister van binnenlandsche zaken hem in de rede is gevallen, om hem op een bitsen toon toe te voegen, dat hij niets anders was dan een oproermaker. De heer Rivero gaf daarop ten antwoord: »Wanneer ik een oproermaker ben, dan ben ik het opentlijk en niet bedekt zoo als gij, mijnheer de minister! »Deze uitval werd door het publiek op de tribunes zoo luide en aanhoudend toegejuicht, dat de president om de aldaar aanwezigen tot bedaren te brengen, eindelijk tot een gewelddadigen maatregel zijne toevlugt moest nemen, door een aantal hunner op staanden voet in arrest te doen nemen en naar de gevangenis te doen overbrengen. »Mijne heeren!" zoo vervolgde daarop de heer Rivero, »ben ik een oproermaker, dan treft dit verwijt niet zoo zeer mijn persoon, als wel de meerderheid die mij in de kamer heeft gebragt. Wel nu, leden der meerderheid, beschouwt gij mij ook als een oproermaker, verjaagt mij dan maar uit uw midden. Doet gij dit niet, dan is uwe handelwijze de beste en meest ernstige berisping van de taal, die de minister zich veroorlooft". De minister heeft daarop zijne bedoeling nader toegelicht, met eene verklaring, waardoor hij de oppositie nog meer tegen zich in het harnas joeg. Hij trachtte namelijk aan te toonen, dat de demokratische partij, voor welke de heer Rivero zoo ijverig in de bres sprong, koningin Isabella niet als souvereine van Spanje erkent; dat die partij, door de leer der vrijheid van godsdienst, de wetten des lands aanrandt; dat hare beginselen slechts ten doel hadden de geringe klassen tegen de rijken te wapenen, enz, kortom de minister sprak zoo, dat hij in het vuur zijner rede niet bemerkte, dat hij de demokratische met de meest overdreven socialistische beginselen verwarde. Deze debatten nu waren het gevolg van eene vroegere interpellatie van den heer Rivero, die de minister door een herhaald uitstel van zijn antwoord op de lange baan had geschoven. Die zaak kwam eigentlijk hierop neder, dat de kiezers der demokratische partij te Cadix door de openbare autoriteit waren verhinderd geworden eene bijeenkomst te houden tot het stellen van een kandidaat, tot welke handeling deze autoriteit als motief aanvoerde, dat zij de demokratische partij beschouwde als buiten de wet te zijn gesteld. De heer Rivero, die het dralen van den minister tot het geven der verlangde inlichtingen op dit punt eindelijk moede was geworden, deed nu aan de vergadering het voorstel, dat de kamer zou besluiten tot de verklaring, dat iedere handeling van het gouvernement en de openbare autoriteit, strekkende ter belemmering van de vrije werking der legale partijen, is inkonstitutioneel en een aanranding der grondwettige instellingen des lands. De minister trachtte dit voorstel te weren, doch daar het ook bij de gematigde oppositie algemeen ondersteuning vond, is er toch formeel besloten om het in behandeling te nemen.

(INGEZONDEN.)

Aan

De Redaktie van den Java-Bode.

Met verschillende aandoeningen heb ik het stuk over de onmondigheid der Javanen in het *Hat. Hand.* van jl. Zaturdag gelezen. Ik waag het eenige aanmerkingen daarover in het midden te brengen, om daardoor te geraken tot de juiste waardering van de vergelijkingen, in dat blad gemaakt tusschen den Javaan en den Nederlander.

Ik werp mij geenszins als verdediger der redaktie van den *Java-Bode* op, en laat derhalve het u gemaakte kompliment buiten beschouwing, omdat het mij slechts om waarheid te doen is: want, hoe meelijdig glimlagchend welligt menigeen zal opzien bij dat woord, is en blijft het eene eeuwige waarheid, door een gewijd schrijver der oudheid uitgesproken: *de waarheid zal u vrijmaken*. Het komen tot waarheid, dit en dit alleen is de eenige weg, langs welken het geluk, van individuen zoowel als van volken, kan bereikt worden. Niet hardnekkig verdedigen van eenmaal opgevatte ideen en aangenomen stelsels of door zich aan een partij aan te sluiten, om den een te verheffen ten koste des anderen en der waarheid, gelijk helaas, zoo dikwijls gebeurt, maar onbevangen onderzoek en opregte waarheidsliefde moet ons het spoor wijzen.

Goede trouw is het eerste, waarop ik een aanmerking te maken heb. Dat men in Europa zoovele voorbeelden aantreft van kwade trouw, is en zal overal het geval zijn, waar de zedelijke ontwikkeling is veronachtzaamd ten koste der verstandelijke, overal waar geen harmonische ontwikkeling heeft plaats gehad. Evenwel is en blijft de balans sterk ten voordeele des Nederlanders.

»Verslaafdheid aan sterke dranken is misschien in uw oog geen der hoofdzonden van het Nederlandsche volk?" vraagt het Handelsblad. »Hier amfioenkitten en daar jeneverkroegen.» 't Is waar, maar hoe zeer verschillende oorzaken bestaan voor deze beide. Verplaatsen we ons een oogenblik in Nederland, en werpen wij een blik op de ellende des volks. Hij is gekomen, die vreeselijkste vijand der armen, de barre strenge winter, rivieren en stroomen zijn overbrugd met schitterend ijskristal, handel en scheepvaart hebben opgehouden, gebrek en armoede treden de stulpen der armen binnen. In den zomer kon de man naauwelijks genoeg verdienen, om in 't onderhoud zijns gezins te voorzien, en thans nu bijna alle bezigheid heeft opgehouden, is hij met de zijnen tot armoede gedoemd. Het eene stuk huisraad na het andere verdwijnt, eindelijk moet ook de bultzak verkocht of verpand worden, en thans rest er niets meer. Dagelijks gaat de man uit, hopende iets te verdienen voor vrouw en kind, maar ook telken avond keert hij ontmoedigd huiswaarts; de hongerkreten zijner vrouw en kinderen zijn voor hem zoovel dolksteken. Wie zal het wagen den eersten steen op hem te werpen, als hij radeloos door zoovele ellende, die hij niet lenigen kan, afleiding, bedwelming zoekt, om voor een oogenblik zijn lijden te vergeten? Noem het gebrek aan zedelijken moed, ik geef het toe, maar zou zonder die winterellende niet een der oorzaken van dronkenschap wegvallen? Een andere oorzaak ligt in de duurte der vleeschspijzen, zoodat de werkman bij zwaar en vermoeijend werk naar de bedriegelijke prikkeling grijpt, die een glas jenever hem verschaft.

Maar waarom schuift de Javaan? Is het gebrek en ellende of vermoeijenis, die hem sporen? Geen van beiden: het is zinnelijkheid, 't is wellust, die hem aandrijft zich te prikkelen met aangename droomen.

» Waar acht ge u-zelven veiliger tegen diefstal, in een open pasangrahan ergens in de binnenlanden van Java, of in een met grendels, luiken en kettingen gesloten europesche stad?

Wacht een oogenblik met uw oordeel, en verplaatsen we ons nogmaals in de ellende van den geringen stand in Nederland.

Volslagen armoede heerscht er: huisraad is er niet meer aanwezig, vader en moeder staren u aan met holle oogen en starre blikken. Tranen hebben ze niet meer en stom zitten ze neder. Alleen een vreemd geluid treft uw oor: treed voorwaarts, trek dat stuk gordijn van voor die bedstede weg. Weet gij thans, welk geluid zich hooren deed? 't Is het klappertanden der kinderen, die hongerig zijn, van wier wangen de blos der jeugd is verdwenen. Nogmaals zal de vader beproeven iets te verdienen, maar ook thans keert hij onverrigter zake huiswaarts. Daar valt zijn oog op een deken, die buiten hangt,—o, hoe vurig wenscht hij die te bezitten, hoe ze zijn kinderen koesteren zou! Welk een genot hun een weinig warmte te kunnen verschaffen! Hij ziet rond, niemand is aanwezig, de verzoeking wint veld, hij strekt zijne hand uit, maar als door den donder getroffen blijft hij staan, zijn eerlijk hart komt er tegen op. Maar toch, die kinderen, vermagerd en uitgevast, rillende van koude, moeten ze dan nog meer lijden, omkomen welligt? hij doet den noodlottigen greep, hij is een dief. —Of wel, het brood dat daar uitgestald ligt, wekt zijn honger op, die zijner kinderen kwelt hem nog meer, één brood zou hen ten minste ééns verzadigen. Hij *steelt* er een, hij wordt betrapt, gevat, de wet veroordeelt hem tot gevangenisstraf, hij wordt opgesloten met anderen, die reeds langer tijd in die leerschool van ondeugd en zonde hebben doorgebragt. Hij gruwt van hunne gesprekken, hij overdenkt zijn toestand, de hoop op vrijheid lacht hem aan; dan, hoopt hij, zal hij altoos werk hebben, steeds het noodige kunnen winnen. Daar gaat de kerkerdeur open: hij is vrij. Hij ziet gade en kinderen terug, hij zoekt werk. Ongelukkige! hoe bedriegt gij u! Thans eerst neemt uw lijden een aanvang; overal wordt ge teruggestooten, alsof ge een brandmerk op uw voorhoofd draagt. Hij is een dief, die in de gevangenis heeft gezeten, redenen genoeg, waarom ieder zijn deur sluit voor hem, en tevens zijn beurs en harte. Overal afgewezen, teruggestooten, met minachting bejegend, welt een bitter, een onuitsprekelijk bitter gevoel op in zijn borst tegen de maatschappij, die hem door hare gebrekkige inrigting dwong tot diefstal, en thans in plaats van den gevallene de hand te reiken en tot hem te zeggen: "ga heen en zondig niet meer!" na hem eerst in de gelegenheid te hebben gesteld niet meer te zondigen, verbant ze hem, snijdt ze hem af. Wat de maatschappij hem niet geven wil, zal hij nemen, hij zal zich wreken op die maatschappij, hij steelt op nieuw, en welhaast *om* te stelen. Is dat niet de aanvang der geschiedenis van zoo menig misdadiger? Dáárom kan men dikwijls in een pasangrahan geruster zijn dan in een Europesche stad. Toch steelt ook de Javaan, maar waarom? Niet uit gebrek, maar om aan zijn verfoeijelijken hartstogt, het spel, te kunnen voldoen, waartoe de beschaafde Europeaan niet weinig bijdraagt om dien lust levend te houden door het voorbeeld dat hij geeft.

Het *Handelsblad* spreekt verder van» stof tot bewondering voor zooveel ijver, waar de grootste natuurlijke prikkel, het individueel grondbezit, ontbreekt," — maar weet het Handelsblad dan niet, dat er in dit opzigt zooveel verschil niet bestaat tusschen den Javaan en vele landbouwers in Nederland, die gehuurde gronden hebben? De meeste voordeelen van zijn arbeid vloeijen in de geldkist van Mr. N. of Jonkhr. P. Is de oogst ruim en de marktprijs hoog, dan wint ook de huurder dikwerf aanmerkelijk, maar bij misgewas of lage prijzen geraakt hij in schulden. Die bewondering van het Handelsblad verdienen die boeren even goed.

Dat de Javaan zijne kinderen ter schole zou zenden, valt nog te bewijzen, maar dat vele hollandsche landlieden het niet doen, is zeer verklaarbaar. De dagloonen zijn in evenredigheid tot de prijzen van levensmiddelen enz. zoo laag gesteld, dat de arbeid van den man niet toereikend is, om in de behoeften zijns gezins te voorzien, ook de vrouw moet mede naar het veld, en daar ook zij onder het gebod leven:» vermenigvuldig u!" hebben ze ook kinderen, waarvan de oudste op de kleineren moet passen, en als hij door het op hem volgend broertjen of zusjen vervangen kan worden, gaat ook hij mee ten arbeid, om een luttel gewin te voegen bij de winst der ouderen en een kleine bijdrage te leveren ter voorziening in de klimmende behoeften.

De schrijver in het *Handelsblad* schijnt met den toestand der werkende klasse in Nederland niet bekend te zijn, anders had hij dunkt mij niet kunnen schrijven gelijk hij gedaan heeft. De toestand van den Javaanschen daglooner is meer dan 100°/。 beter dan dien van den nederlandschen, en moge de gedwongen kultuur een lastpost zijn, ze is niet te vergelijken met de lasten, die op de bevolking in Nederland drukken. Denk maar eens aan de konscriptie, die de jongelingen aan hun handwerk ontrukt, als ze juist hun tijd het best daarvoor dienen te besteden, denkt aan de belastingen die daar drukken, waar men moet betalen voor het venster, waardoor Gods lieve zon schijnt, voor de deur, waardoor men in-en uitgaat, voor den stoel waarop men zit. Vindt het Handelsblad het nu zoo onbillijk, dat het gelukkige gedeelte van het rijk van zijn overvloed meedeelt aan het minder gelukkige, ik kan dit zoo erg niet vinden, omdat Indië tot Nederland behoort; en ook dit blad wenscht immers Nederlandsch-Indie in Indisch Nederland veranderd te zien, en dit is de reden, waarom ik het niet begrijp, als dat blad er van spreekt het eene volk te ontnemen en aan een ander te geven. Had ik niet den aanhef van zijn artikel gelezen, dan zou ik geneigd zijn aan inkonsequentie te denken, maar nu ligt de reden zeker zoo diep, dat ze voor mijn eenvoudig oog verborgen is.

Wil het Handelsblad in waarheid volksgeluk, dat het dan in alles waar zij en alleen waarheid bedoele.

N. [1])

Batavia, 4 Februarij 1861.

[1]) Plaatsgebrek heeft ons belet, dit stuk eerder op te nemen.

Red.

Straat Sunda Doorgezeild.

DATUM.		VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	VAN		NAAR
Januarij	30	Amerikaansch	Alice Thomdike	W. H. Thomdike	Canton	15 Jan.	Havana met 360 Chinezen
"	31	"	Marion	F. A. Gross	Couchawan	8 "	Callao met 350 Chinezen,
"	—	Engelsch	Heraes Falana	Silts	Whampoa	14 "	Londen
"	2	Amerikaansch	Francis P. Sage	P. Ingersoll	Macao	18 "	Havana
"	—	Engelsch	Aurifera	R. Dambrill	Hongkong	15 "	Melbourne
"	3	"	Seabelle	J. Dickson	Londen	29 Sept.	Singapore
"	5	Nederlandsch	Jan de Witt	F. Guijt Jr.	Cardiff	28 Oct.	"
"	—	Amerikaansch	Florence	E. D. Wadsworth	Foochow	20 Jan,	New-York
"	6	Engelsch	Glendoveer	E. Jarvis	Manilla	19 "	Queenstown
"	7	"	Witch of the Seas	H. W. Baxter	Foochow	20 "	Cork pass. de heer Mr. Maijo
"	8	Amerikaansch	Champion	L. Maijo	Mauritius	1 "	
"	—	Nederlandsch	Jan Daniel	Sweden	Rotterdam	"	Manilla
"	5	Engelsch	Ladij Elizabeth	W. Laws	Hongkong	18 Jan.	Valparaiso
"	—	"	Bruth	J. Hutton	Whampoa	18 "	Londen
"	8	"	Bankside	R. Wigzell	Foochowfoo	20 "	"
"	1	Nederlandsch	Twee Cornelissen	J. C. Kreije	Cheribon	27 "	Rotterdam
"	9	Engelsch	Princess	G. Sargent	Singapore	30 "	Mauritius
Febr.	4	Hamburg	Mathildo	B. D. Ercken	Macao	20 Jan.	Hamburg
"	5	Fransch	Leonie	Lebergue	Singapore	27 "	Mauritius
"	6	Engelsch	Robert Small	Darke	"	29 "	Londen

Aangekomen schepen te *Batavia.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.		AGENTEN.
Februarij	9	Nederlandsch	bark	Burgemeester van Reenen	v. d. M. v. Kuffeler	Amsterdam		E. Moormann & Co.
"	—	Engelsch	"	Equinox	Williamson	Bushire	2 Dec.	Tolson, Hunt & Co.
"	—	"	schip	Victoria	A. C. Torse	Timor	19 Jan.	Hunter, Honghton & Co.
"	10	Nederlandsch	brik	H. Willebrordus	D. H. Kleve	New Castle	2 Aug.	van Ommeren, Rueb & Co.
"	—	"	"	Princes Charlotte	R. L. Hille	Nagasaki	16 Jan.	"
"	—	Ned. Indisch	bark	Iskandria	D. T. Varkevisser	Muntok	5 Febr.	B. J. Jacobs.
"	11	Nederlandsch	"	Jannetje	A. Lupcke	Rotterdam	22 Oct.	B. Kopersmit & Co.
"	12	"	schip	Doggersbank	J. D. Valentien	"	24 "	J. Cezard & Co.
"	—	"	bark	Ida Elisabeth	Van Doorn	Amsterdam	3 Nov.	Metzendorff, Wilmans, Ruijs & Co.
"	—	"	stooms.	Ardjoeno ...kapt. lt. t/z.	van Hasselt	Banjermassing		
"	—	Z. M	"	Koningin der Nederlanden	E. Lewis	Soerabaija	8 Febr.	Maclaine, Watson & Co.
"	—	Ned. Indisch	"	Prins van Oranje	J. Prins	"	9 "	Morgan, Melbourn & Co.

Vertrokken schepen van *Batavia.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
Februarij	11	Nederlandsch	bark	Admiraal Piet Hein	L. Hazewinkel	Soerabaija
"	—	Ned. Indisch	schip	Padang Paudjang	Snijder	Samarang
"	12	"	"	Maria Henriette	J. Winter	"
"	13	Nederlandsch	bark	Zephir	H. G. F. Adriaans	Soerabaija
"	—	"	"	Dorothea Henriette	Smit	Nederland via Tjilatjap

In lading liggende schepen te *Batavia.*

VLAG		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Sperwer*	C. H. Schreuder		Haager & Schuurman.
"	"	Maarten van Rossem*	P. F. Rijken	Cheribon, Tagal en Pecalongan	"
"	"	Willem Hendrik*	H. Beckering		Schimmelpenninck & Co.
"	"	Johanna Maria	Wilhelmie	Nederland	van Ommeren, Rueb & Co.
"	schip	Burgemeester Hoffman*	T. de Wit		"
"	brik	Princes Charlotte*	Hille		"
"	"	H. Willebrordus*	Kleve	Singapore	"
"	bark	Ida Elisabeth*	van Doorn		Metzendorff, Wilmans, Ruijs & Co.
"	"	Burgemeester van Reenen*	van der Meer van Kuffeler	Singapore	E. Moormann & Co.
"	schip	Johannes Lodewijk	H. van der Waal	Samarang en Soerabaija	J. Cezard & Co.
"	"	Triton	H. G. T. Adriaans	Soerabaija	Reijnst & Vinju.
"	bark	Albrecht Beijling	G. L. Muller		Landberg, Bezoet de Bie & Co.
"	schip	Nieuw Holland	L. Tuk	Samarang	B. Kopersmit & Co.
"	"	Henriette Maria	P. Tjebbes		"
"	"	Prins Maurits	J. Bart		"
"	bark	Jannetje*	A. Lupcke		"
Ned. Indisch	brik	Jeannette Maria*	A. Kuipers		P. Landberg & Zoon.
"	bark	Atiat Rachman*	Sech Maskatie	Samarang	Buijs, Jacobsen & Co.
"	schoener	Banda Balgair*	Sech Daheman		"
"	bark	Iskandria*	D. T. Varkevisser		B. J. Jacobs.
"	brik	Zwaluw*	P. Bloem		Haager & Schuurman.
"	bark	Johanna*	A. Tholen		P. Landberg & Zoon.
Engelsch	"	Equinox*	Williamson	Engeland	Tolson, Hunt & Co.
"	schip	Victoria*	Torze,		Hunter, Houghton & Co.
Fransch	"	Louis Cezard*	Thomas		J. Cezard & Co.
Zweedsch	bark	G. B. Carr*	John v. Windrufva		"
Amerikaansch	"	Windward*	H. P. Hamlim	Soerabaija	Dümmler & Co.
Oldenburg	"	Gottorp*	B. Bergfeldt		E. Moormann & Co.
Hamburg	brik	Christian*	Binder		C. Bahre & G. Kinder.
"	bark	George en Henry*	J. Peters	Soerabaija	The Borneo C. Limited.
Noorw.	"	Norma*	Norman,	Europa	Busing, schröder & Co.

Aangekomen schepen te *Samarang.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	DATUM.	NAAR
Februarij	1	Ned. Indisch	stooms.	Koningin der Nederlanden	E. Lewis	30 Jan.	Batavia
"	—	"	bark	Nawan Eijoesoer	J. C. Monteiro	28 "	"
"	—	Fransch	schip	Chateau du Gol	E. François	9 "	"
"	2	Ned. Indisch	bark	Soetan Iskandar	L. G. Kloppenburg	29 "	"
"	4	"	"	Noorban	Said Djahia	— "	"
"	—	"	schoener	l'Union	G. Schuit	31 "	"
"	—	"	stooms.	Oenarang	S. van Hulsteijn	3 Febr.	"
"	6	"	bark	Oeij Sinjo	Oeij Holian	4 "	Pecalongan

Vertrokken schepen van *Samarang*.

DATUM	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
Februarij 2	Nederlandsch	schip	Louise	P. Buijs	Nederland
″ 3	Ned. Indisch	bark	Djadul Hair	Sech Achmat Bin Besbai	Singapore
″ —	Hamburg	schip	Necker	G. Brelin	Nederland
″ —	Ned. Indisch	stooms.	Koningin der Nederlanden	E. Lewis	Soerabaija
″ 4	″	″	Oenarang	S. van Hulstijn	″
″ 7	″	bark	Nawan Eijoesoor	J. C. Monteiro	″

In lading liggende schepen te *Samarang*.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Maria Adolfina	A. Blom	Nederland	C. Damnitz & Co.
Fransch	schip	Château du Gol	E. François		van den Broek & Veeckens
Ned. Indisch	bark	Sara Eleonora	D. Schuijmer	Batavia	Derrepaal & Co.
″	schoener	Heng An	Lim Kwe Seeij		Gezagvoerder
″	″	Pilades	D. J. da Gee		″
″	schip	Ganu Salim	Sech Makarim	Soerabaija	″
″	schoener	Srie Cheribon	I Engtjee	Sumanap	″
″	bark	Fathoel Waheet	Sech Alhadat		″
″	″	Sootan Iskander	L. G. Kleppenburg		″
″	″	Noorban	Said Djin		″
″	schoener	l'Union	G. Schuit		″
″	bark	Oeij Sinjo	Oeij Hoilian	Rembang	″

Aangekomen schepen te *Banjoewangi*.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Jan. 18	Ned.	bark	Regina Maria	Ouwehand	Cardiff
″ 19	Frans.	″	Britannia	Krause	Pasoeroean
″ 20	Ned.	brik	Amerika	Meermans	Probolingo
″ 21	N. I.	schip	Gertrude	Sobels	Sumanap
″ —	Ned.	bark	Brouwershaven	Janzen	Soerabaija
″ —	″	″	Amsterdam	Viegmink	Probolingo
″ —	″	″	Generaal de Stuers	Vierama	Pasoeroean
″ —	″	brik	Anna Lena	Zaal	Soerabaija
″ —	″	bark	Helena en Anna	Lupcke	Pasoeroean
″ 22	Hanov.	″	Munster	Kok	Cheribon
″ —	Ned.	″	Erasmus	v. Heiningen	Panaroekan
″ —	Eng.	″	Crouch Brothers	Crouch	Soerabaija
″ 23	″	brik	Leven	Robb	″
″ —	Ned.	bark	Macassar	de Boer	Badub
″ —	Zweed.	″	Amalia Maria	Leendsen	Soerabaija

Vertrokken schepen van *Banjoewangi*.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Jan. 20	Ned.	bark	Tonia	Zeeman	Rotterdam
″ —	″	″	Willem de Zwijger	v. d. Dries	Middelburg
″ 21	″	″	Regina Maria	Ouwehand	Hongkong
″ —	Frans.	″	Britannia	Krause	Falmouth
″ 23	Ned.	brik	Amerika	Meermans	Rotterdam
″ —	″	bark	Amsterdam	Wiegmink	Amsterdam
″ —	″	″	Generaal de Stuers	Vierama	Rotterdam
″ —	″	brik	Anna Lena	Zaal	Amsterdam
″ —	″	bark	Helena en Anna	Lupcke	Rotterdam
″ —	″	″	Brouwershaven	Janzen	″
″ —	N. I.	schip	Gertrude	Sobels	Tjilatjap
″ 24	Hanov.	bark	Munster	Kok	Falmouth
″ —	Eng.	″	Crouch Brothers	Crouch	Nederland
″ —	″	brik	Leven	Robb	Keling Eiland
″ —	Zweed.	bark	Amalia Maria	Leendsen	Falmouth

Aangekomen schepen te *Aijer Bangis*.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Sept. 25	N. I.	schoen.	Singkel	Bandaro Itam.	Priaman
″ 25	″	″	Rosalie	Godang	Padang
Oct. 4	″	″	Padang	Kindja	″
″ 6	″	bark	Batang Kape	Djeriek	″
″ 9	Z. M.	schroef.	Princes Amelia ... kt.	lt. t/z. Kroeff.	″
″ 14	N. I.	schoen.	Christiana	Bandjar	Priaman
″ 16	″	″	Socibie	Taroen	Langoendite
Nov. 20	″	″	Piangi	Ping	Padang

Vertrokken schepen van *Aijer Bangis*.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Sept. 25	N. I.	schoen.	Singkel	Bandaro Itam.	Singkel
″ 27	″	″	Rosalie	Godang	Sibogha
Oct. 4	″	″	Padang	Kindja	″
″ 6	″	bark	Batang Kape	Djariek	Singkel
″ 10	Z. M.	″	Princes Amelia. kt. lt.	t/z. Kroef	Nias
″ 15	N. I.	schoen.	Christiana	Bandjar	Natal
″ 17	″	″	Socibie	Taroen	Padang
″ 21	″	″	Piangi	Ping	Natal

Aangekomen schepen te *Pontianak*.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Dec. 17	N. I.	schoen.	Lambert Masschoor	Alie	Singapore
″ 27	″	brik	Sie Banjak	Oewa Papoela.	″
″ —	″	bark	Annetta	Machmoed	″
Jan. 1	″	brik	Noorfolk	Said Oemar	″
″ 6	″	schoen.	Hengsing	Lim Bakie	″
″ 7	″	bark	Alleewie	Sech Smeer	Sumanap
″ 11	″	stooms.	Padang	Guijot	Batavia

Vertrokken schepen van *Pontianak*.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Jan. 1	N. I.	bark	Pulkus Seida	Sech Maudier.	Singapore
″ 9	″	″	Lambert Masschoor	Alie	″
″ 15	″	stooms.	Padang	Guijot	Batavia

Aangekomen schepen te *Muntok*.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Jan. 4	N. I.	stooms.	Batavia	Neijs	Singapore
″ 5	″	″	Palembang	Kramer	Batavia
″ 6	″	schoen.	Srie Boelan	Hingtjang	Singapore
″ 10	″	″	Hap Eng	Liengwan	Samarang
″ 11	″	bark	Lieng Goan Zephijr.	Goei Potjoan.	Cheribon

Vertrokken schepen van *Muntok*.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Jan. 4	N. I.	stooms.	Batavia	Neijs	Batavia
″ 6	″	″	Palembang	Cramer	Singapore
″ —	″	bark	Ellen Seada	Oeij Liang Tik	Palembang
″ 4	Z. M.	stooms.	Madura		″
″ 11	″	brik	Pijlades		om de West
″ —	N. I.	schoen.	Srie Boelan	Hingtjang	Blinjoe
″ —	″	″	Hap Eng	Tiengwan	Singapore
″ —	″	bark	Lieng Goan Zephijr.	Goei Potjoan.	″
″ 14	″	schoen.	Hing Lion	Goennsoen	Palembang

Aangekomen schepen *te Padang*.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Dec. 28	N. I.	schoen.	Ladjoe	Tjinto	Priaman
″ 30	″	″	Christina	Bandjar	Natal
Jan. 2	″	″	Tongkang	Tagaa	Baroe
″ 7	″	″	Ladjoe	Tjinto	Priaman
″ 8	″	″	Charles	Kaap	Sibogha
″ 9	″	″	Batang Kape	Djerik	Priaman
″ 11	″	″	Boele	Tempo	″
″ —	″	″	Mora	Mantoe	Tikoe
″ 12	Hamb.	bark	Magdalena	Hinrichsen	Batavia
″ 15	N. I.	schoen.	Kasarimina Saribanian	Djamad	Priaman
″ —	″	schip	Padang Pandjang	Snijder	Batavia
″ 17	″	schoen.	Laba	Baginda Moedo	Priaman
″ —	″	″	Ladjoe	Tjinto	″
″ 21	″	″	Rosalie	Gadang	Sibogha
″ —	″	″	Padang	Kinja	Priaman
″ 22	Ned.	bark	Corn. Wern. Eduard.	Bakker	Batavia
″ 24	N. I.	schoen.	Boot	Ketjoe	Priaman
″ 24	″	″	Bintang Timoer	Ketjiel	Poelo Tello
″ 26	″	stooms.	Macasser	Kuller	Batavia

Vertrokken schepen van *Padang*.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Dec. 29	N. I.	schoen.	Batang Kape	Djerik	Priaman
″ —	Ned.	bark	Josepha Louisa	Muijsen	Amsterdam
″ —	N. I.	schoen.	Bintang Tiga	Getjien	Poelo Batoe
Jan. 3	″	″	Christiana	Badjar	Sibogha
″ 5	″	″	Boele	Tampo	Priaman
″ —	Ned.	fregat	Arabia	Greeffkes	Amsterdam
″ 7	Amer.	schip	Cyclone	Ingersoll	New-York
″ 9	N. I.	schoen.	Piangi	Pring	Sibogha
″ —	″	″	Bengoet	Sing	Sinkel
″ 11	″	″	Ladjoe	Tjinto	Priaman
″ 14	″	″	Wangkoe Kiapbanan	Liang	Sinkel
″ 15	″	″	Mora	Mantoe	Tikoe
″ 16	″	″	Charles	Kaap	Sibogha
″ —	″	″	Boele	Tampo	Priaman
″ 18	″	bark	Atijat Rachman	Hamsaketie	Batavia
″ —	Ned.	″	Lowe van Nijenstein	Lammers	Nederland
″ —	N. I.	schoen.	Tongkang	Tagaa	Painan
″ 19	″	″	Francina	Onde	Batang Kapas
″ 22	″	″	Laba	Bag. Moedo	Priaman
″ 26	″	″	Kasarimina Saribaian	Djamad	″
″ —	″	″	Batang Kape	Djarik	″
″ 29	″	stooms.	Macasser	Kuller	Batavia

Aangekomen schepen te *Tjilatjap*.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Jan. 26	N. I.	brik	Fathoel Seroer	Bakreso	Batavia

Vertrokken schepen van *Tjilatjap*.

DATUM	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Nov. 29	Ned.	brik	Ida Maria de Raeth	de Boer	Amsterdam

Marktprijzen.

TE BATAVIA, DEN 12 FEBRUARIJ.

Arak, *f* 55,— zonder afdoening.
Koffij, Java *f* 36,50 afgedaan.
———, Padang, *f* 36,50.
Suiker No. 16 *f* 16,50,— @ *f* 17,— afgedaan.
Jenever A. V. H. bij Reynst en Vinju *f* 11,50— p. kelder, in Consumptie.
Gom elastiek *f* 85 @ *f* 96,— geringe afdoening.
Peper (Lampong *f* 19,— @ *f* 21,— p. pic. naar kwal.
Rijst, Indramaijo met zakken, oogst verkocht
———, witte Batavia, 1ste kwaliteit, *f* 175,— @ *f* 190— voorraad gering
———, ″ ″ 2de kwaliteit, *f* 135,— @ *f* 145,—
———, Carga *f* 130,—

Wisselkoers.

Op Holland 6/m. date 102¾ % bij partikulieren.
″ ″ ″ ″ 101 ″ ″ de Factorij
″ ″ ″ ″ 102 ″ ″ het Gouvernement.
″ Londen ″ Zigt 11⅜ per £
″ China *f* 2,70 per dollar nominaal
″ Singapore *f* 2,70 per $
″ Calcutta *f* 123,— 100 Cs. Rs
Spetien. Sovereings *f* 12,90 @ *f* 13.
Ducaten 7,20 oude
″ 6,25 nieuwe
Mex. Dollars *f* 2,70.

TE SAMARANG, DEN 8 FEBRUARIJ.

Koffij *f* 34 50,— nominaal; oogst opgeruimd.
Suiker No 16, *f* 16,—
Indigo, *f* 4,15 voor eerste qualiteit afgedaan.
Koehuiden, *f* 65,— per kodie naar gewigt.
Buffelhuiden, *f* 50,— per kodie.
Staart Peper oogst opgeruimd.
Rijst ordinairwit, *f* 200 @ 210,— } ⅌ koijang @ 28 picol. zonder zakken.
″ carga ″ *f* 180 @ 190,— }
Klapper Olie *f* 23,—
Katjang ″ *f* 23,—
Rotting *f* 8,—
Kadjang Matten, *f* 8.
Wisselkoers op Holland 102½%. papier schaarsch, Gouvernement 102%.
Kleine wissels pari.

TE SOERABAIJA, DEN 7 FEBRUARIJ.

Suiker *f* 16½,—
Koffij *f* [illegible]
Rijst (Carga) *f* 135— @ *f* 155,—
Id. (Witte) *f* 180 @ *f* 195,—
Arak *f* 50.—
Olie (Klapper)
Id. (Katjang)
Rotting *f* 8 @ *f* 9½.
Wisselkoers 102%

TE PASOEROEAN, DEN 6 FEBRUARIJ.

Suiker, No. 16, Nominaal, ⅌ pic. *f* 15½, geboden, flaauwe stemming.
Rijst (witte) ⅌ koyang *f* 200,—
Id. (carga) *f* 160,—
Olie (Klapper ⅌ pic. *f* 30,—
Id. (Katjang) ⅌ pic. *f* 25,—
Wisselkoers, pari.

Den 6 Februarij waren in de Gouvernements Pakhuizen afgeleverd, uit den oogst van 1860.

DER FABRIEK		PIC.	Gouv. levering SUIKER.	vrije beschikking.
Wangoon Redjo,	a	407	10,582—	11,583—57
Ardjo Sarie,	a	401	14,130—	13,328—31
Ardie Redjo,		353	16,767—48	6,458—86
Yoso Wilangoon,	a	307	10,533—78	5,253—52
De Hoep,	a	433	14,439—48	7,421—18
Djacatra Oost,	a	490	9,600—	13,201—12
De Onderneming	a	425	11,050—	16,301—40
Wono Redjo,	a	428	9,306—	15,183—99
Kloerahan,	a	368	10,304—	12,379—47
De Goede Hoop	a	245	6,960—19	14,096—08
Gaijem	a	423	10,998—69	18,452—26
Becaasie Oost	a	293	7,884—	15,809—51
Dankbaarheid,	a	294	7,056—	7,711—13
Soeko Redjo,	a	300	7,500—16	13,800—27
Kawis Redjo,		300	12291—27	6,131—07
Sarie Redjo	a	150	3,000—29	6,187—88
Pleret	a	331	10,272—15	10,289—99
Te Zamen		6003.	179,777—44	193,467—01
			214,629—28	koffij

Restant Producten in 's Lands Pakhuizen,
Op den 6 Februarij 1861.
13,271—57 pic. suiker oogst 1860.
92,080—78 ″ koffij, ″ 1860.

N. B. van de fabrieken met a geteekend is de Gouvernements levering afgeloopen.

TE MAKASSER, DEN 2 FEBRUARIJ.

Was ⅌ picol, *f* 193.—
Rotting, *f* 5,50 @ 5,75
Koffij, *f* 34.— @ 34,50
Suiker, no. 16, *f* 16,—
Noten, (Amboina) *f* 32 @ *f* 34,—
Huiden, (Buffel) *f* 14. — @ *f* 15,—
Gutta Percha, *f* 75. — @ *f* 85,—
Sandelhout, *f* 17. — @ *f* 17,50,—
Rijst, ⅌ picol, *f* 6.— @ *f* 7,—
Aardappelen, *f* 8. —
Braad Olie, *f* 28,—
Lamp Olie, *f* 24. — @ *f* 26,—

WISSELKOERS.

op Holland, 99% Factorij wissels, op Singapore, op Java pari.

Handelsberigten.

AAN- EN UITVOER TE BATAVIA, VAN 8 TOT 9 FEBRUARIJ 1861.

Aanvoer.

Van Rotterdam per Ned. schip schip *Triton*, gez. Adriaans, agt. Reijnst en Vinju.

152 lasten en 1100 kilos steenkolen, 1000 keld. genever, 200 vs. boter, 150 ks. kaas, 60 arak leggers, 8 ks. manufact., *Agenten*.
40 kn. toilet spiegels, *H. en A. Straus*.
10 kn. papier, 54 ks. portwijn, *J. Cesard en co.*
16 kn. ...., 30 vs. spek en vleesch, *G. Buijs en co.*
20 kn. eau de cologne, *Hagedorn, Plump en co*
20 kn. bier, 15 bn. kurken, *Landberg, Bezoet de Bie en co.*
8 kn. wijn, *Wijnveldt*.
10 bn. zakken, *Heckler*.
12 kn. manufact., *Niederer en co.*
200 ks. kaas, 1 kt. manufact., 1 do. koopmanschappen, *D. Andrews en co.*
7 kn. manufact., *E. Moormann en co.*
30 kn. likeuren, 12 do. bussen genever, 20 vs. spek, 100 vs. boter, *van Ommeren, Rueb en co.*
2 kn. boeken, *Lange en co.*
160 keld. genever. 1 vt. brittannia staal, *Order*.
5 kn. papier, *G. Kolff en co.*
34 coll. beenzwart, *W. de Jong*.
1 kt. koopmanschappen, *Gumprich en Strauss*.
62/2 pijpen genever, en 7 kn. 99/1, 99/2, 231/4 ...., *Metzendorff, Wilmans, Ruijs en co.*
13 kn. papier, *B. Kopersmit en co.*
7 vs. boter, *Keuchenius*.
6 vs. boter, *Bakhout*.
6 vs. boter, *Vogelpoel*.
6 vs. boter, *L. Steils*.
20 kn. rood koper, *Busing, Schröder en co.*
20 vs. zilv. specie, *N. H. M.*
102 vs. boter, ...
8 kn. diverse *Bezoet de Bie*.

Van Rotterdam per Ned. schip *Zephir*, gez. de Vries. agt. Reijnst en Vinju.

145 lasten en 1800 ℔ steenkolen, 90 arak leggers, *Ansmael en co.*
1000 keld. genever, 300 vs. boter, 23 vn. meststoffen, *Agenten*.
6 kn. meubelen, *van der Wijck*.
18 md. bier, *du Perron*.

Van Nederland per Ned. schip *Johannes Lodewijk*, gez. van der Waal, agt. J. Cezard en co.

2 vn. ...., 1 vt. crinolines, 28 kn. manufact., 100 vs. boter, 30 vn. vleesch, 25 kn. metaal, 6 vs. spijkers, 100 hammen, 16 vn. azijn, 8 kn. koopmanschappen, *Order*.
100 vs. boter, 30 ps. ger. vleesch, *Agenten*.
45 vn. spek, 2 do. azijn, *Hauger en Schuurman*.
1 kt. zilverwerk, 1 do. kleederen, *John Pryce en co.*
14 coll. manufact., *Niederer en co*
50 kn. wijn, 99 coll. manufact., *E. Moormann en co.*
80 coll. provisien, 24 do. dranken, 1 kt. boeken, 4 do. hammen, 100 vs. boter, 2 kn. manufact., *van Ommeren, Rueb en co.*
80 md. min. water, *Bobbers*.
38 kn. koopmanschappen, 50 do. portwijn, 120 vs. boter, *Gumprich en Strauss*.
5 kn. en 11 coll. wijn, 1 kt. koopmanschappen, *Landberg, Bezoet de Bie en co.*
1 kt. diversen, *G. Buijs en co.*
8 coll. manufact., *Pandel en Stiehaus*.
3 kn. diversen, *Zuur*.
100 md. min. water, *L. Platon en co.*
28 kn. wijn, *Bornand en co*
3 kn. kramerijen, *Leon en Reiss*.
100 keld. lijnolie, *B. van Leeuwen en co.*
1 kt. boeken, *Lange en co.*
8 kn. papier, 1 do. boeken, *G. Kolff en co.*
1 kt. ornementen, *H. van Riet en co.*
30 bn. garen, *C. Bahre en G. Kinder*.
1 rijtuig, 1 kt. diversen, *van Brakel Reiger*.
1 kt. manufact., *H. en A. Straus*.
1 rijtuig, *Schenk*.
13 kn. dranken, *van Suistèn*.
1 kt. diversen, *Engelhard en co.*
200 hammen, *Schimmelpenninck en co.*
90 coll. manufact., *Wilson en co.*
30 coll. wijn, *Hunter, Houghton en co.*
3 coll. wijn, *W. de Jong*.
1 orgel, *van Delden*.
1113 coll. manufact., 25 kn. opium, 153 vn. boter, 100 do. kop. munt, 10 do. zilv. specie, *N. H. M.*
25 kn. geweren, 30 ijzeren kanonnen, *Gouvernement*.
25 vn. spek, 100 vs. boter, 100 hammen, 18 kn. wijn, 6 do. madera, 1 do. diversen, 167 coll. provisien, *Gezagvoerder*.

Voor Samarang.

740 coll. diversen.

Voor Soerabaija.

637 coll. diversen, 100,000 metselsteenen.

Van Singapore, Riouw en Muntok per N. I. stooms. *Batavia*, gez. Neijs, agt. W. Cores de Vries.

12 kn. manufact., 7 md. was, 1 kt. koopmanschappen, *Order*.
160 bn. drills, *Parsis en co.*
43 kn. opium, *N. H. M.*

Regalen.

2 kistjes *Wood*.
1 pak *A. Picart*.
1 kist *Mohnicke*.
1 kist *Rosenberg*.
2 kisten en 1 pak *Pitcairn, Syme en co.*
3 pakk., 1 zak en 1 kist *Maclaine, Watson en co.*
1 kist *Wilson en co.*
1 pak *C. Bahre en G. Kinder*.
1 kist FB.
1 kist *v. d. Hucht*.
2 kistjes *Arnold en Zonen*.
1 kt. planten, *Tolson, Hunt en co.*
1 kist *Borneo C. Limited*.
3 kistjes LPC.
1 kist *Adam en co.*
1 pak *Parsis en co.*
1 pak en 1 kt. *Busing, Schröder en co.*
1 kist
2 kist B S & C.
1 pak *E. Moormann en co.*
1 zak TM.
2 kistjes *H. en A. Straus*.
1 kist *Gumprich en Strauss*.
1 md. en 1 kist *Oeij Kimtjiang*.
1 pak *van Riet en ter Gouw*.
1 tromm. *Platon*.

Uitvoer.

Naar China per N. I. bark *Schiller*, gez. Saltshorn, agt. Pandel en Stiehaus.

3700 pic. rijst, 140 do. rotting, *Metzendorff, Wilmans, Ruijs en co.*
30 keld. arak, 10 kn. cognac, *Busing, Schröder en co.*
1 kt. koopmanschappen, uit entrep. *J. Cesard en co.*
50 vs. boter, *C. Bahre en G. Kinder*.
1 vt. meel, uit entrep. *Rolufs en co.*
4 vn. brood, 3 do. vleesch, 1 do. spek, 1 do. meel, 1 do. gort, 10 kn. kramerijen, 2 do. wijn, 2 do. manufact., *Agenten*.

Naar Nederland via Cheribon en Indramaijo per Ned. schip *Jan van Schaffelaar*, gez. Verbeck, agt. Metzendorff, Wilmans, Ruijs en co.

450 pic. tin, 190 do. rotting, *N. H. M.*
2 kn. blikken, uit entrep. *Hauger en Schuurman*.

Voor Cheribon.

2 kn. slendangs, 1 pak [illegible], 30000 ps. [illegible], *N. H. M.*
2 kn. kain pandj., *Engelhard en co.*
2 ks. bitter, 3 do. provisien, 1 do. glaswerk, 1 do. fluweel, 4 vs. gez. vleesch, *Wiesser, de Lange en co.*
1 blik eikel koffij, 1 kt. schoenen, 15 kn. provisien, 2 kn. roosters, 4 do. beschuit, 1 do. bloemen, 1 pak hennep, 1 kt. blinkzegels, 33 stav. ijzer, *Dümmler en co.*
12 kn. wijn, 1 do. schoenen, *L. Platon en co.*
15 kn. calicots, 1 do. [illegible], 1 do. [illegible], *Said Aloei bin Sakay*.
2 vs. [illegible], 1 pic. werk, 2 [illegible], 6 vn. teer, 2 vs. verf, 1 rol platlood, 4 vt. [illegible], 3 vs. verf, 1 keld. lijnolie, 1 pak vlas, 15 pic. ijzer, 2 vs. staal, *Landberg en Zoon*.
1 zadel, *Lerou en co.*
2 vn. teer, 2 pic. werk, *Ruijs, Jacobsen en co.*
4 kn. madera, *John Pryce en co.*
3 kn. wijn, 2 do. bier, 2 do. cognac, 1 do. champagne, 1 do. genever, 1 do. likeuren, 1 geleijen, 1 vt. bier, 1 kt. madera, 1 do. portwijn, 6 vs. boter, 1 do. provisien, 1 zadel, 1 rol koperdraad, 1 kt. rhijnwijn, *A. Bodier*.
50 hammen, 25 ps. gez. vleesch, 2 kn. provisien, *Aan boord gebleven lading van Nederland*.

Aangekomen Passagiers te Batavia.

van den 9 tot den 12 Februarij 1861.

Met de Gouvernements Stoomer Java, kapt. H. F. Bernoster, de hh. Hofman, Echtg. en kinderen, Jansen, Echtg. en kinderen en 10 Schepelingen van het bij Anjer gestrande schip Twee Anthonijs, kapt. van Rijn van Alkemade van Rotterdam.

Met de Ned. Ind. bark Bunda Bellasir, gez. Sech Achmat, de heer E. Bond van Bencoelen.

Met de Ned. bark Jannetje, kapt. A. Lupcke, de kapts. der inf. van Heemskerk en Pheipher, de hh. J. en L. Wessels, J. C. Croesen, J. [illegible], J. Mensing, C. Zeehandelaar Koopman, C. Kramers, de Dames van Heemskerk, von Franquemont en dochter, 2 [illegible] Kramers en eene Jav. bediende van Rotterdam.

Met de Ned. bark Ida Elisabeth, kapt. W. van Doorn, de hh. F. L. Wattendorff, A. J. Spaan en [illegible], Mr. H. A. de [illegible], P. J. A. Spaan, J. H. L. d'Aulnis de Bourouill en J. W. G. Hesloff van Amsterdam.

Met de Ned. Ind. bark Iskandaria, kapt. D. T. [illegible], de heer Kiefer en fam. van Muntok.

Met de Ned. bark Doggersbank, kapt. F. [illegible], de hh. W. F. Mesonier en C. L. [illegible] van Rotterdam.

Met het Ned. Ind. stooms. Koningin der Nederlanden, kapt. E. Lewis, de hh. Frensein, Ruijs, Ruhle, Boettzen en [illegible], Duvalet, Rhode, van Heemedijk, Verkouteren, van den Broeke, Godefroy, [illegible], de regent van Wonosobo en bediende, 6 [illegible] Pangerans, [illegible] militairen, 6 Arab., 6 Chinezen en Z. M. troepen van [illegible] via Samarang.

Met het Ned. Ind. stooms. Prins van Oranje, kapt. J. Prins, de heer Milholton van Soerabaija.

Van elk in deze courant voorkomend artikel, dat geen bloote nieuwstijding of aankondiging bevat, stelt zich verantwoordelijk voor de wet H. M. VAN DORP.

SNELPERSDRUK VAN H. M. VAN DORP TE BATAVIA.